

3. Ekonomický vývoj

Ekonomický vývoj byl v posledních letech ovlivněn pandemickou krizí a válkou na Ukrajině.

Po šestiletém období hospodářského růstu byl v letech 2020 a 2021 ekonomický vývoj poznamenán pandemií koronaviru, která vyústila v globální sociální a ekonomické oslabení. Podniky čelily narušení dodavatelských řetězců a nedostatku pracovních sil. Omezilo se cestování a letecká doprava a z důvodu narušení provozu průmyslových podniků se zlepšilo znečištění ovzduší. Od února 2022 bylo hospodářství dále ovlivněno dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií ve snaze o snížení závislosti na ruských fosilních palivech, vysokou inflací, růstem úrokových sazeb a poklesem reálných mezd.

Makroekonomický rámec

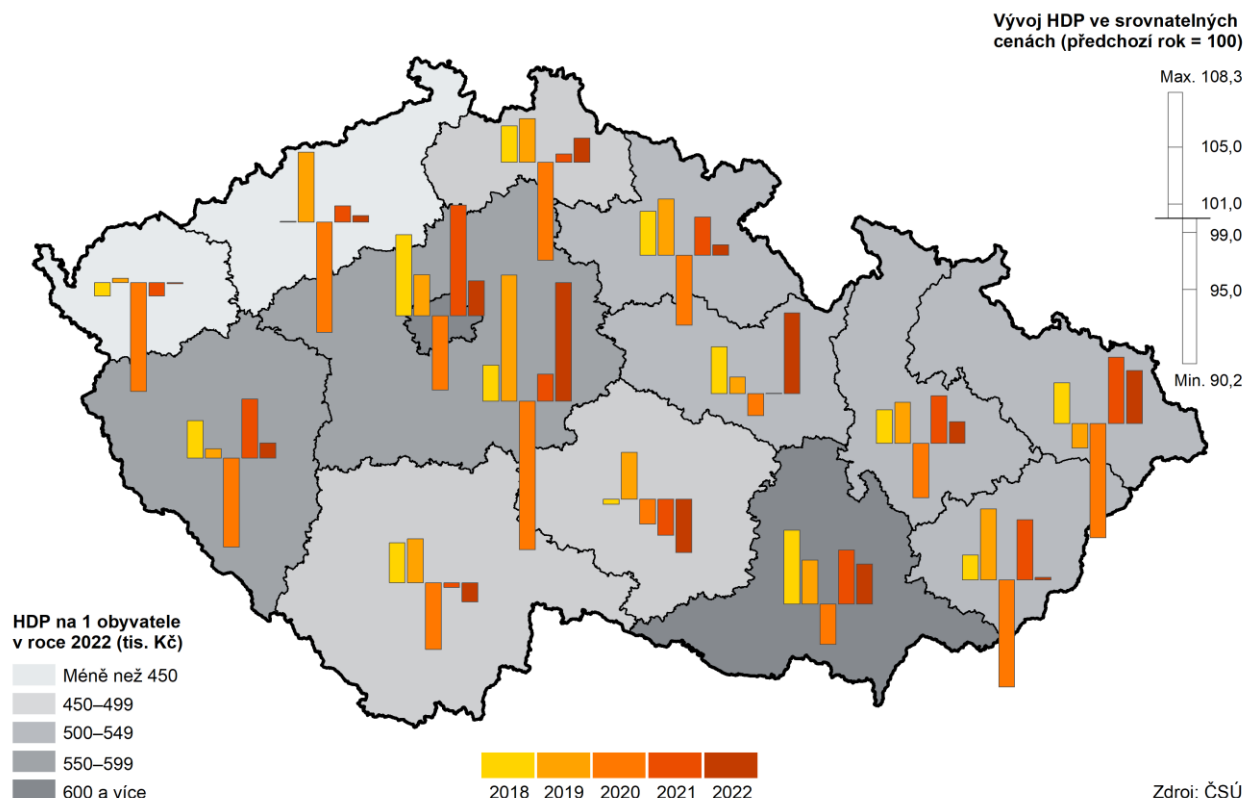
V roce 2022 ekonomika v Plzeňském kraji rostla, i když pomaleji než v předchozím roce.

Vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů je hodnocen do roku 2022, přičemž údaje za tento rok vychází z notifikační verze ročních národních účtů. Krajská data za rok 2023 budou zveřejněna v polovině ledna 2025. **Hrubý domácí produkt** (dále jen HDP) je základním makroekonomickým ukazatelem, který vyjadřuje výši hodnoty vytvořené v národním hospodářství, resp. regionu, v daném období. Je významným ukazatelem ekonomické úrovně daného území.

HDP ve srovnatelných cenách v kraji vzrostl, tempo růstu však meziročně zpomalilo.

Hospodářské výsledky za rok 2022 potvrzují návrat k ekonomickému růstu, který byl typický pro období 2013 až 2019. Ten byl však přerušen v roce 2020 pandemií koronaviru, kdy došlo ke snížení HDP na regionální i celorepublikové úrovni. V roce 2022 **HDP ve srovnatelných cenách** v Plzeňském kraji vzrostl o 1,0 %, ale oproti předchozímu roku tempo růstu zpomalilo. Nejrychleji se v roce 2022 ekonomika reálně vyvíjela ve Středočeském (o 7,8 %), Pardubickém (o 5,3 %) a Moravskoslezském kraji (o 3,5 %), do kladných hodnot se zatím od covidového období nedostaly kraje Vysočina (pokles o 3,5 %), Jihočeský (o 1,2 %) a Karlovarský (o 0,1 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

Plzeňský kraj se na tvorbě republikového HDP v roce 2022 podílel 4,8 %, což byl mezi kraji šestý nejvyšší podíl.

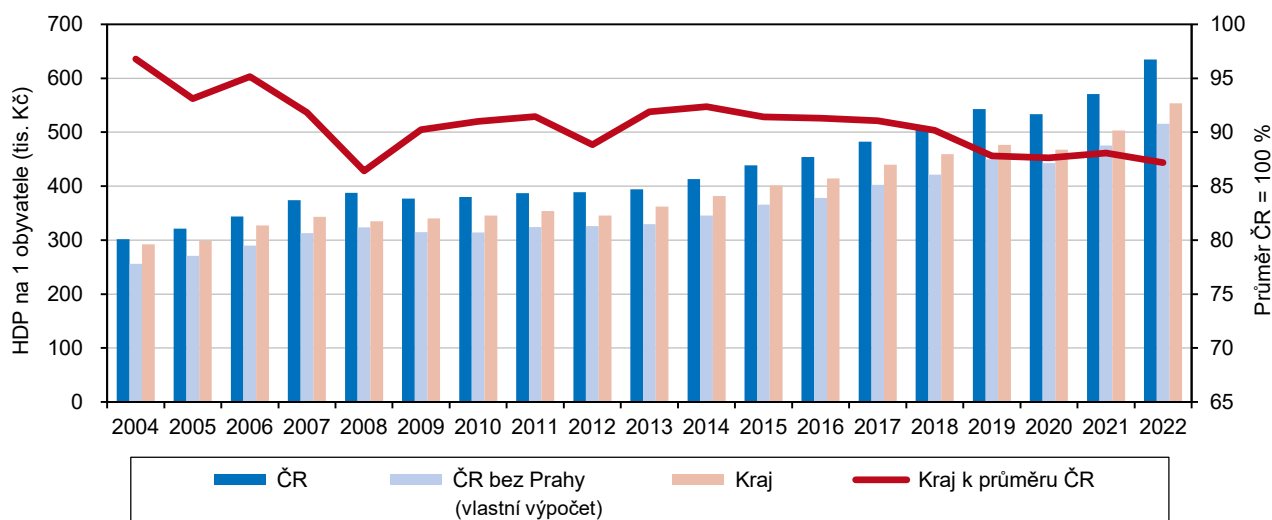
Regionální **hrubý domácí produkt v běžných cenách** dosáhl v roce 2022 v Plzeňském kraji 326,7 mld. Kč a meziročně se tak zvýšil o 10,0 %. K nominálnímu růstu došlo ve všech krajích, nejvýraznější byl ve Středočeském (o 14,0 %) a Pardubickém kraji (o 13,7 %). Dlouhodobě se podíl HDP kraje na republikovém úhrnu výrazně nemění a pohybuje se kolem 5 %. Mezi kraji to představuje od roku 2013 šestý nejvyšší podíl, jen v letech 2019 a 2020 jsme byli sedmí, když šestou příčku obsadil Jihočeský kraj. Nejvyšší příspěvek do národního objemu HDP přináší tradičně regiony s nejvyšším počtem obyvatel, tedy Hl. město Praha, Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj.

HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji je čtvrtý nejvyšší mezi regiony.

HDP na 1 obyvatele umožňuje navzájem porovnávat ekonomickou výkonnost jednotlivých krajů. Hodnotou 553,5 tis. Kč v roce 2022 obsadil Plzeňský kraj čtvrté místo a zařadil se tak za kraje Hl. město Praha, Jihomoravský a Středočeský. Plzeňský region se dlouhodobě nachází na 3. nebo 4. pozici, výjimkou byl rok 2019, kdy jsme skončili pátí. Do popředí se dostal Královéhradecký kraj, jehož hodnota HDP na 1 obyvatele byla vyšší než u nás ještě následující dva roky.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Plzeňském kraji a České republice

Zdroj: ČSÚ

Regionální HDP na 1 obyvatele dosáhl 87,2 % průměru ČR, průměr ČR bez Prahy ovšem převýšil o 6,6 %.

Do roku 2018, s mírnými výkyvy v letech 2008 a 2012, přesahoval vytvořený HDP na 1 obyvatele v Plzeňském kraji 90 % průměru za ČR. Poslední čtyři roky se však pohybujeme okolo 88 %. Je třeba ale dodat, že průměr HDP na 1 obyvatele v Česku je zásadně ovlivněn výší tohoto ukazatele v Hl. městě Praze a celorepublikové hodnoty nedosahuje kromě naší metropole žádný jiný kraj. Praha patří v rámci EU k regionům s nejvýkonnější ekonomikou, ve které dominují služby a na které se podílí nejen pracovní síla s vyšší kvalifikací, ale i obyvatelstvo z ostatních krajů, které do hlavního města dojíždí za prací. Pokud do republikového průměru HDP na 1 obyvatele nezahrneme Prahu, překračuje Plzeňský kraj tuto hodnotu v některých letech i o více než 10 %. V roce 2021 byla plzeňská ekonomika výkonnější o 7,3 %, v roce 2022 o 6,6 % než průměr v ČR bez hlavního města.

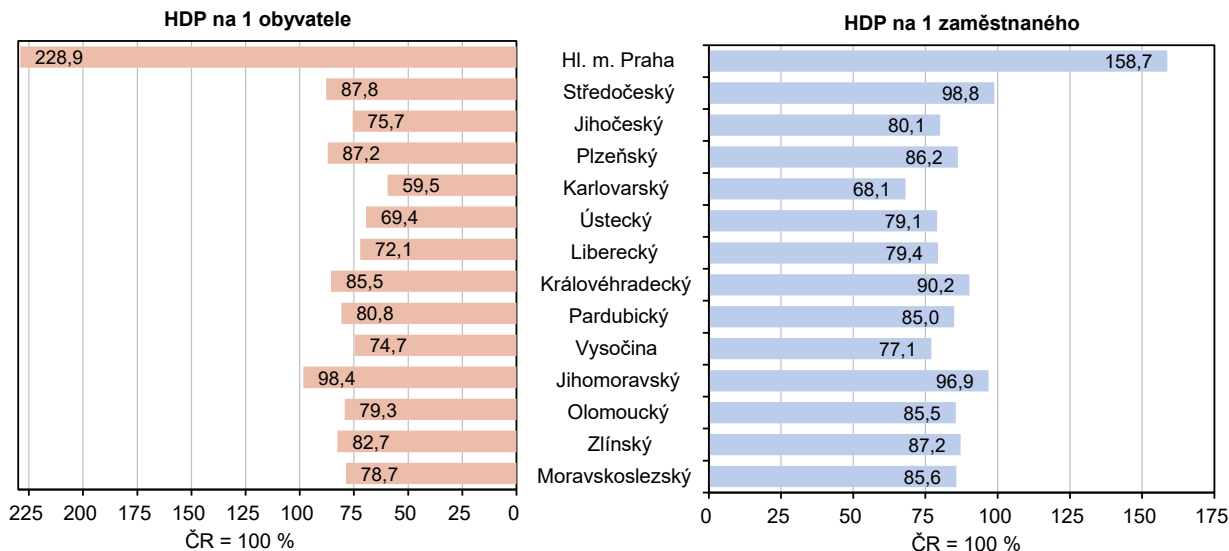
Plzeňský kraj má šestou nejvyšší produktivitu práce a za republikovým průměrem zaostal o 13,8 %.

Při přepočtu **HDP na 1 zaměstnaného**, kdy bereme v úvahu počet osob, které produkt vytvořily, se významný rozdíl mezi hlavním městem a ostatními kraji zmenšuje. Od roku 2013 produktivita práce v Plzeňském kraji neustále rostla, jen v covidovém roce 2020 meziročně poklesla o 0,4 %. Od té doby HDP na 1 zaměstnaného opět roste, v roce 2021 se zvýšil o 4,3 %, v roce 2022 dokonce

o 7,1 % na 1 075,4 tis. Kč. Mezi kraji je plzeňská produktivita práce šestá nejvyšší, oproti roku 2021 jsme klesli o jednu příčku za Zlínský kraj. Aby produktivita práce i nadále rostla, je potřeba zajistit efektivnost realizovaných investic, je nezbytné podporovat výzkum a vývoj a investovat do inovací.

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele a na 1 zaměstnaného v krajích v roce 2022 (ČR=100)

Zdroj: ČSÚ

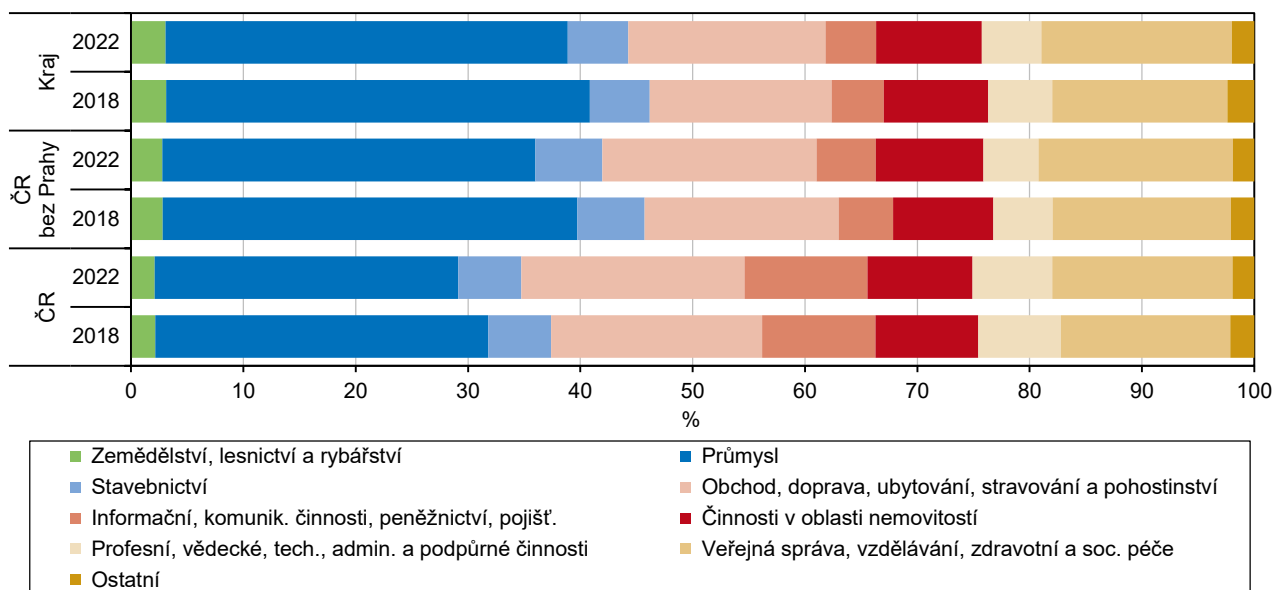

Nejvyšší meziroční nárůst hrubé přidané hodnoty v Plzeňském kraji zaznamenalo odvětví velkoobchodu, maloobchodu, opravy a údržba motorových vozidel.

Hrubá přidaná hodnota, která je základem pro výpočet hrubého domácího produktu a představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou, činila v roce 2022 v Plzeňském kraji 296,3 mld. Kč v běžných cenách, což byla šestá nejvyšší dosažená hodnota mezi regiony. Vzhledem k předchozímu roku se její hodnota zvýšila o 9,7 %, což je nejvyšší nárůst za posledních 15 let. Přidaná hodnota vzrostla ve většině odvětví, největším tahounem byl velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, kde se přidaná hodnota zvýšila o třetinu. Nejvyšší meziroční pokles vykázalo odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (o 4,7 %).

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

V posledních pěti letech roste v kraji podíl sektoru služeb na úkor průmyslu.

V letech 2018 až 2022 se regionální hrubá přidaná hodnota v běžných cenách neustále zvyšovala, výjimkou byl pouze covidový rok 2020, kdy přidaná hodnota poklesla o 0,6 %. V průběhu posledních pěti let se struktura přidané hodnoty příliš nezměnila v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství a ve stavebnictví. Lehký nárůst podílu zaznamenaly služby na úkor průmyslu, jehož podíl se snížil vzhledem k roku 2018 o 1,9 procentního bodu, u zpracovatelského průmyslu byl tento pokles dokonce ještě výraznější.

Podíl primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě se v posledních letech pohybuje v kraji kolem 3 %.

Zastoupení **primárního sektoru** (zemědělství, lesnictví a rybářství) na hrubé přidané hodnotě dlouhodobě klesá, od roku 1995 se snížilo na polovinu a v posledních letech se ustálilo kolem 3 %. I tak je toto procento šesté nejvyšší v republice. Větší podíly primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě mají tradiční zemědělské regiony Kraj Vysočina a Jihočeský kraj.

Význam průmyslu v Plzeňském kraji postupně klesá.

Sekundární sektor, který zahrnuje veškerý průmysl včetně stavebnictví, překročil podíl 45 % na hrubé přidané hodnotě v letech 2014 až 2016 a od této doby jeho význam v regionu klesá. S podílem 41,2 % v roce 2022 se řadíme na sedmé místo mezi kraji, nejvyšších podílů dosahují Zlínský a Ústecký kraj, nejnižších naopak Hl. město Praha a Jihomoravský kraj.

Republikovou skladbu hrubé přidané hodnoty významně ovlivňuje Praha s podílem terciéru 83,5 %.

Na tvorbě přidané hodnoty se rozhodující měrou podílí **terciární sektor**, tedy tržní a netržní služby. V Plzeňském kraji se tento podíl dlouhodobě s mírnými výkyvy pohybuje kolem 55 % a je šestý nejnižší v rámci ČR. Největší zastoupení terciární sféry má Hl. město Praha a Jihomoravský kraj, nejmenší zase Zlínský a Pardubický region. Poprvé v roce 2022 vytvořil právě sektor služeb více než 50 % přidané hodnoty ve všech krajích České republiky.

Plzeňský kraj se podílel na THFK v Česku 4,3 %, což představuje osmé místo mezi kraji.

Vývoj investiční aktivity (např. nové investice, rekonstrukce, modernizace) představuje **tvorba hrubého fixního kapitálu** (dále jen THFK), která dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2022 hodnoty 78,7 mld. Kč v běžných cenách a meziročně se tak zvýšila o 14,0 %. Na celorepublikové hodnotě se kraj podílel 4,3 %, což představuje osmou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Z odvětvového pohledu bylo v roce 2022 v kraji nejvíce investováno do průmyslu (28,2 % objemu THFK), do činností v oblasti nemovitostí (23,8 %) a do obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (17,1 %). Ve srovnání s republikovou strukturou THFK vkládáme více peněz do průmyslu nebo do zemědělství, naopak méně do informačních a komunikačních činností nebo do peněžnictví a pojišťovnictví.

THFK na 1 obyvatele se v kraji meziročně zvýšila o 14,1 %.

THFK na 1 obyvatele je v Plzeňském kraji od roku 2014 o 20–25 % nižší než celorepublikový průměr. V roce 2022 činila THFK v přepočtu na 1 obyvatele 133,4 tis. Kč, což byla pátá nejvyšší částka v mezikrajském porovnání. THFK v jednotlivých krajích často kolísá v návaznosti na realizaci velkých investic. Dlouhodobě se však nejvíce investuje v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, nejméně naopak v Královéhradeckém, Libereckém a Karlovarském kraji.

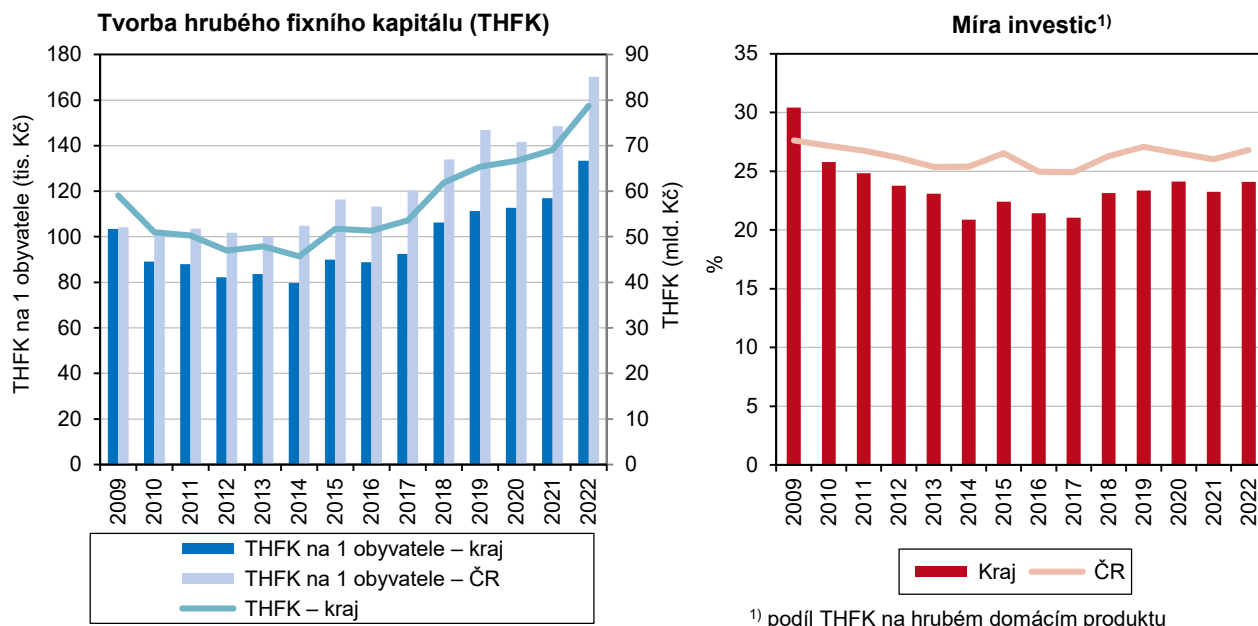
V roce 2022 směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu v kraji téměř čtvrtina HDP.

Míra investic vyjádřená podílem THFK na HDP má v kraji od roku 1995 klesající charakter, v posledních deseti letech se ustálila mezi 20–25 %. V roce 2022 směřovalo do tvorby hrubého fixního kapitálu v Plzeňském regionu 24,1 % HDP, což je šestá nejnižší míra mezi kraji. Vzhledem k předchozímu roku jsme si ale o jednu příčku polepšili. Míra investic je nejvyšší ve Středočeském kraji (34,1 %) a Hl. městě Praze (28,8 %), nejnižší zase v Královéhradeckém (19,4 %) a Zlínském kraji (22,4 %).

Graf 3.4 Tvorba hrubého fixního kapitálu a míra investic v Plzeňském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Místní rozpočty

Příjmy veřejných rozpočtů kraje, obcí a svazků obcí v roce 2023 v Plzeňském kraji rekordně vzrostly o 20,3 %.

Údaje o příjmech a výdajích krajů, obcí a dobrovolných svazků obcí jsou přebírány z Ministerstva financí, které potřebná data zpracovává z účetních a finančních výkazů jednotlivých územních celků. Příjmy a výdaje jsou uváděny po konsolidaci, to je po úpravě odstraňující duplicity a položky, které nejsou přímou součástí hospodaření. Celkové **příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí** dosáhly v Plzeňském kraji v roce 2023 částky 52,7 mld. Kč, meziročně tak narostly o 20,3 %. Je to nejvyšší nárůst za posledních deset let a zároveň nejvyšší nárůst mezi kraji. Největší částka do územních rozpočtů v Plzeňském kraji plyne z daňových příjmů. Ty v roce 2023 činily 26,7 mld. Kč a vzhledem k roku 2022 vzrostly o 16,3 %. Tento nárůst byl po Hl. městě Praze druhý nejvyšší. V posledních 10 letech se daňové příjmy na celku podílí více jak 50 %, výjimkou byly pouze roky 2020 a 2021 ovlivněné pandemií covid-19. Objemem 18,9 mld. Kč se na celkových příjmech územních rozpočtů podílely přijaté transfery. Nárůst transferů v kraji meziročně o 21,8 % byl nejvyšší v mezikrajské srovnání. Dalšími příjmovými položkami jsou nedaňové příjmy tvořící 12,6 % celkových příjmů a kapitálové příjmy podílející se 0,8 %.

Výdaje místních rozpočtů rostly v kraji v roce 2023 pomaleji než příjmy a byly směřovány především do vzdělávání a dopravy.

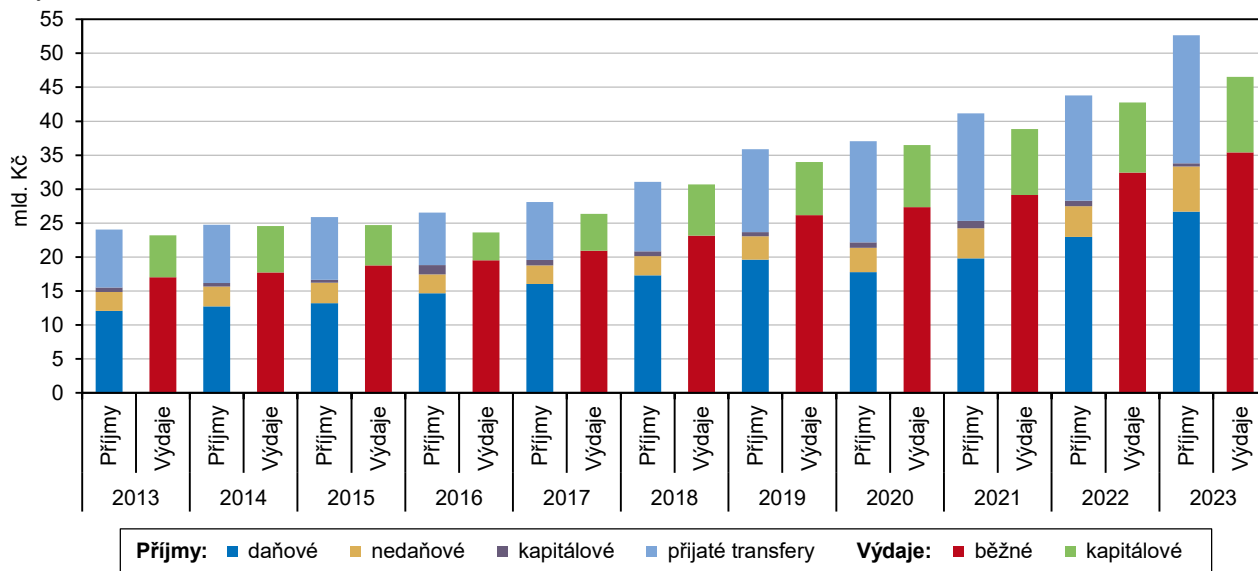
Výdaje místních rozpočtů vzrostly v Plzeňském kraji meziročně o 8,8 % a dosáhly 46,5 mld. Kč. Více než tři čtvrtiny celkových výdajů v kraji tvoří běžné výdaje, jejichž podstatnou část představují transfery příspěvkovým organizacím (46,6 %). Běžné výdaje mají rostoucí tendenci, v roce 2023 vzrostly o 9,3 %. Stejně tak se v posledních letech zvyšují i kapitálové výdaje, jejichž rozhodující složku tvoří investiční nákupy. Kapitálové výdaje se na celkových výdajích podílely v roce 2023 23,8 % a představovaly 11,1 mld. Kč. Rekordní meziroční nárůst kapitálových výdajů byl dosažen v roce 2018, a to o 38,2 %. Z hlediska odvětvového členění bez transferů územním rozpočtům v jiných krajích připadal v Plzeňském regionu největší podíl běžných výdajů na vzdělávání (36,7 %), všeobecnou veřejnou správu (16,7 %) a dopravu (15,2 %). Mezi kapitálovými výdaji měla největší zastoupení doprava (33,4 %), vodní hospodářství (15,2 %), bydlení a komunální služby (14,9 %) a vzdělávání (13,1 %).

V roce 2023 skončilo hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí rekordním přebytkem 6,2 mld. Kč, který byl po Praze druhý nejvyšší.

Za posledních 10 let převažovaly v Plzeňském regionu vždy příjmy nad výdaji a rozpočty tak končily přebytkem. V covidovém roce 2020 byl přebytek místních rozpočtů 0,6 mld. Kč, v následujícím roce 2,3 mld. Kč, v roce 2022 pak 1,0 mld. Kč a v roce 2023 byl rozdíl mezi příjmy a výdaji rekordní a dosahoval částky 6,2 mld. Kč. Jednalo se po Praze o druhou nejvyšší hodnotu mezi kraji.

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Plzeňském kraji (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí

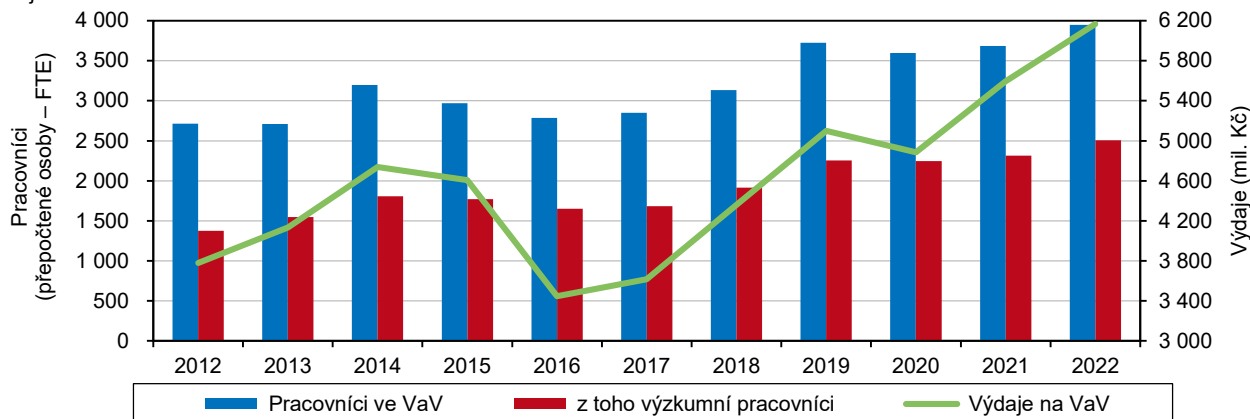
Věda, IT

Počet žen pracujících ve výzkumu a vývoji meziročně narostl o 6,6 %.

V roce 2022²⁰ bylo v kraji lokalizováno celkem 156 **pracovišť výzkumu a vývoje**, což je ve srovnání s předchozím rokem o 12 více. Z celkového počtu pracovišť připadlo na podnikatelský sektor 81,4 %, tj. 127 pracovišť, na vysokoškolský 17, vládní 6 a sektor soukromý neziskový také 6 pracovišť. Ve výzkumu a vývoji pracovalo v Plzeňském kraji 3 948 osob (přepočtené osoby na plně zaměstnané), z toho 2 508 výzkumných pracovníků (tj. 63,5 %) a 910 techniků (tj. 23,0 %). Z celkového počtu pracovníků ve výzkumu a vývoji tvořily 21,6 % ženy, jejichž počet se v průběhu vývoje zvyšuje. Ve srovnání s rokem 2021 zde pracovalo o 6,6 % žen více, od roku 2018 se pak jedná o nárůst více než 30 %.

Graf 3.6 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

²⁰ Data za rok 2023 nejsou k dispozici.

V roce 2022 se výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji meziročně zvýšily o 10,2 %.

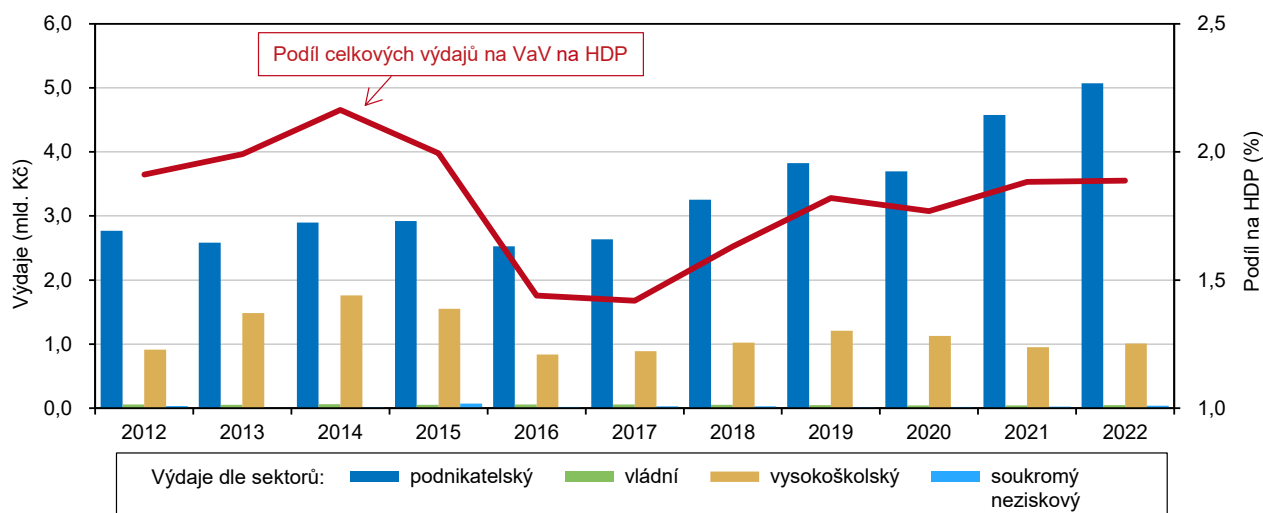
Celkové výdaje na výzkum a vývoj dosáhly v roce 2022 v regionu částky 6 166,9 mil. Kč, což představovalo 4,6 % republikových výdajů a zároveň pátou nejvyšší hodnotu v ČR. Celkové výdaje na výzkum a vývoj se meziročně zvýšily o 10,2 %. Retrospektivně se jedná o nejvyšší roční náklady vynaložené na výzkum a vývoj. V roce 2022 výdaje představovaly téměř 5,5 násobek hodnoty roku 2005. Intenzita výzkumu a vývoje, která je důležitým ukazatelem nejen v regionálním, ale i mezinárodním srovnání, je měřena podílem výdajů na výzkum a vývoj ve vztahu k objemu HDP. Tento podíl v Plzeňském kraji v roce 2022 dosáhl hodnoty 1,9 %, což je mírně pod republikovým průměrem (2,0 %). Z hlediska zdrojů financování se na celkových nákladech na výzkum a vývoj podílely v Plzeňském kraji podnikové zdroje ve výši 4 840,6 mil. Kč, tj. 78,5 %, veřejné domácí zdroje 964,9 mil. Kč, tj. 15,6 %, veřejné zahraniční zdroje 356,4 mil. Kč, tj. 5,8 % a ostatní národní zdroje 4,9 mil. Kč, tj. 0,1 %.

Nejvyšší část výdajů na výzkum a vývoj byla realizována v podnikatelském sektoru.

Ve **struktuře výdajů prováděných podle sektorů** se na celkových výdajích na výzkum a vývoj nejvíce podílel podnikatelský sektor s 5 071,7 mil. Kč, tj. 82,2 % a druhý v pořadí byl vysokoškolský sektor s celkovou výší 1 007,9 mil. Kč, tj. 16,3 %. Nepatrné podíly pak tvořily výdaje v sektorech vládním (0,8 %) a neziskovém soukromém (0,6 %).

Graf 3.7 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů a podíl výdajů na VaV na HDP v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

V rámci neinvestičních výdajů se ze 49,3 % jedná o mzdy zaměstnanců.

Neinvestiční výdaje v oblasti výzkumu a vývoje činily 5 701,0 mil. Kč, tj. 92,4 % z celkového objemu výdajů. V tomto případě se ze 49,3 % (2 811,0 mil. Kč) jedná o mzdy zaměstnanců, zbytek poté tvoří například nákup materiálu, vybavení nebo služeb umožňující a podporující výzkum a vývoj. Z celkových neinvestičních výdajů připadlo na výdaje v sektoru podnikatelském 4 636,5 mil. Kč, tj. 81,3 % a vysokoškolském 977,8 mil. Kč, tj. 17,2 %. Plzeňský kraj se na neinvestičních výdajích na výzkum a vývoj ČR podílel 4,7 %.

Investiční výdaje v kraji činily 465,9 mil. Kč.

V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji vynaloženo na pořízení dlouhodobého hmotného (např. budov na laboratoře) i nehmotného majetku (software, licence, atd.), tzv. **investičních výdajů**, v oblasti výzkumu a vývoje 465,9 mil. Kč, což představuje 7,6 % z celkových investic na výzkum a vývoj v kraji. Na investičních výdajích ČR se podílel Plzeňský kraj 3,9 %.

Hlavním centrem inovací a výzkumu je krajské město Plzeň.

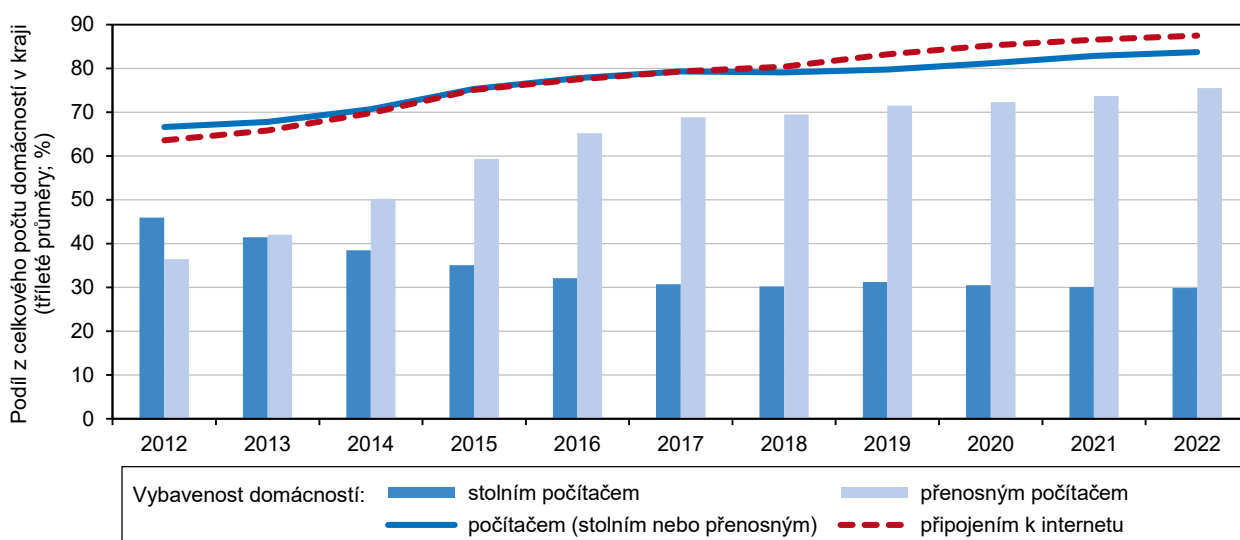
Významným **centrem výzkumu a vývoje** je krajské město Plzeň. Nalezneme zde výzkumné týmy napříč obory ve firmách, výzkumných centrech, na fakultách a vědeckých pracovištích. Západočeská univerzita zde v roce 2000 zřídila Nové technologie – výzkumné centrum, které se orientuje na potřeby průmyslových podniků, a to nejen v Plzeňském regionu. Lokalizováno je zde i pracoviště zabývající se výzkumem v oblasti zdravotnictví, a to od roku 2014 Biomedicínské centrum Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, které je zaměřeno mimo jiné na výzkum a vývoj v oblasti nahrazování a regenerace orgánů. V roce 2022 se celkové výdaje na výzkum a vývoj podílely 47,2 % na experimentálním výzkumu, 46,1 % na aplikovaném výzkumu a 6,7 % na základním výzkumu. V roce 2022 bylo v Plzeňském kraji přiznáno 24 patentů. Podíl přiznaných patentů v Plzeňském kraji činil 6,9 % ze všech přiznaných patentů v ČR.

Podíl osob ve věku 16 let a více nakupujících přes internet v kraji meziročně mírně poklesl.

V Plzeňském kraji využívalo v roce 2022²¹ **osobní počítač** 83,7 % domácností. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostl tento podíl o 0,9 procentního bodu. Z hlediska typu přístroje pak 75,5 % domácností využívá přenosný počítač, naopak méně oblíbeným se stává počítač stolní, jehož podíl v domácnostech klesl na 29,8 %. Podíl domácností **vybavených vysokorychlostním internetem** již od roku 2018 převažuje nad podílem domácností vybavených počítačem, což vypovídá o jeho využívání i z jiných zařízení. V roce 2022 činil v Plzeňském kraji podíl domácností s vysokorychlostním připojením k internetu 87,5 % a v porovnání s ostatními kraji byl po Hl. městě Praze druhý nejvyšší. Oproti průměru ČR byl vyšší o 2,1 p. b. Meziročně se podíl domácností vybavených vysokorychlostním internetem zvýšil o 1,0 p. b. **Nákupy přes internet** realizovalo v kraji 69,2 % osob ve věku 16 let a více, což je o 1,1 p. b. méně, než je celorepublikový průměr (70,3 %). Oproti roku 2021 tento podíl v Plzeňském kraji mírně klesl o 0,1 p. b., což představuje spolu s Pardubickým krajem jediný pokles ve srovnání s ostatními regiony ČR. Trvale však dochází ke zvyšování podílu uživatelů internetového bankovníctví, který v roce 2022 dosáhl v kraji hodnoty 70,2 %. Uživatelů sociálních sítí starších 16 let bylo v Plzeňském kraji přes 54 %.

Graf 3.8 Domácnosti vybavené počítačem a připojením k internetu v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci

²¹ Údaje jsou publikovány jako třileté klouzavé průměry.

Ekonomické subjekty

Počet registrovaných ekonomických subjektů meziročně výrazně klesl.

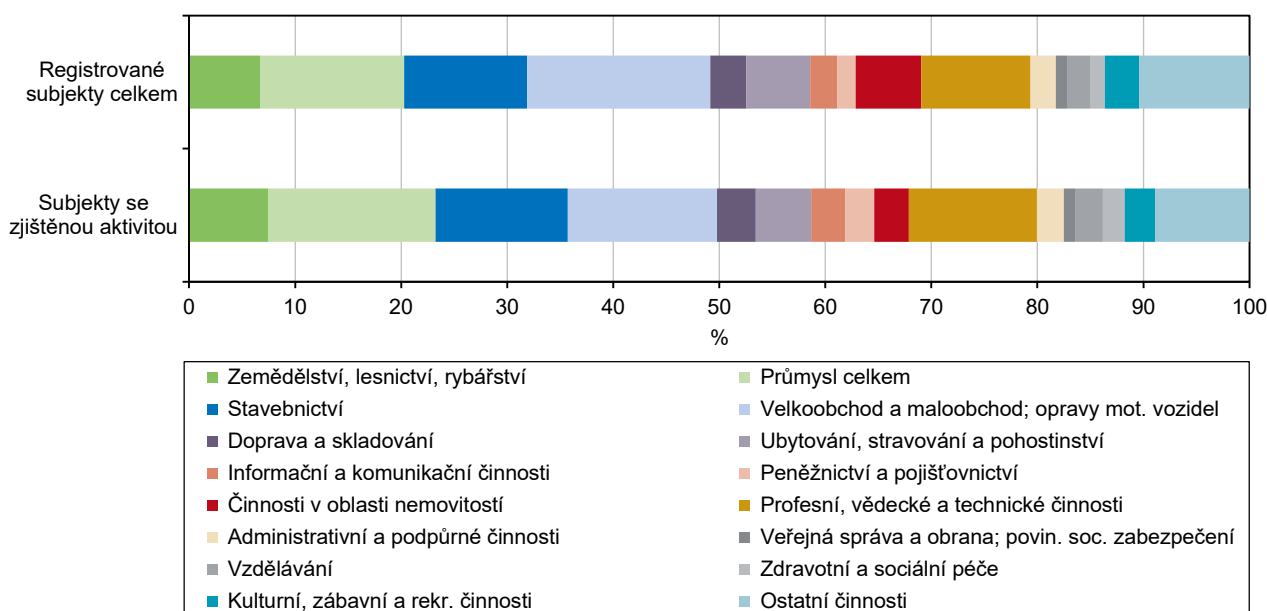
V registru ekonomických subjektů bylo k 31. 12. 2023 zaznamenáno 137 082 **ekonomických subjektů** se sídlem v Plzeňském kraji, což představovalo 4,9 % všech evidovaných subjektů v ČR. Z meziročního srovnání vyplývá, že se počet subjektů v kraji snížil téměř o 13 tisíc jednotek (pokles o 8,6 %), a to zejména z řad evidovaných živnostníků, což bylo ovlivněno legislativní změnou znamenající povinnost pro fyzické osoby využívat datovou schránku.

Aktivita byla zjištěna u 56,2 % subjektů se sídlem v kraji.

Z celkového počtu ekonomických subjektů vykazovalo aktivitu jen 76 995 subjektů, tj. 56,2 %. Podle podílu **zjištěné aktivity** se Plzeňský kraj v porovnání s ostatními regiony umístil na třetím nejnižším místě. Nižší aktivitu vykazovaly jen kraje Karlovarský (50,4 %) a Ústecký (54,0 %). Nejvyšší podíl aktivních subjektů byl zaznamenán na Vysočině (62,8 %). V ČR bylo z celkového počtu 2 800 294 ekonomických subjektů 59,6 % aktivních.

Graf 3.9 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Plzeňském kraji k 31. 12. 2023 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce subjektů působilo v oblasti velkoobchodu, maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel.

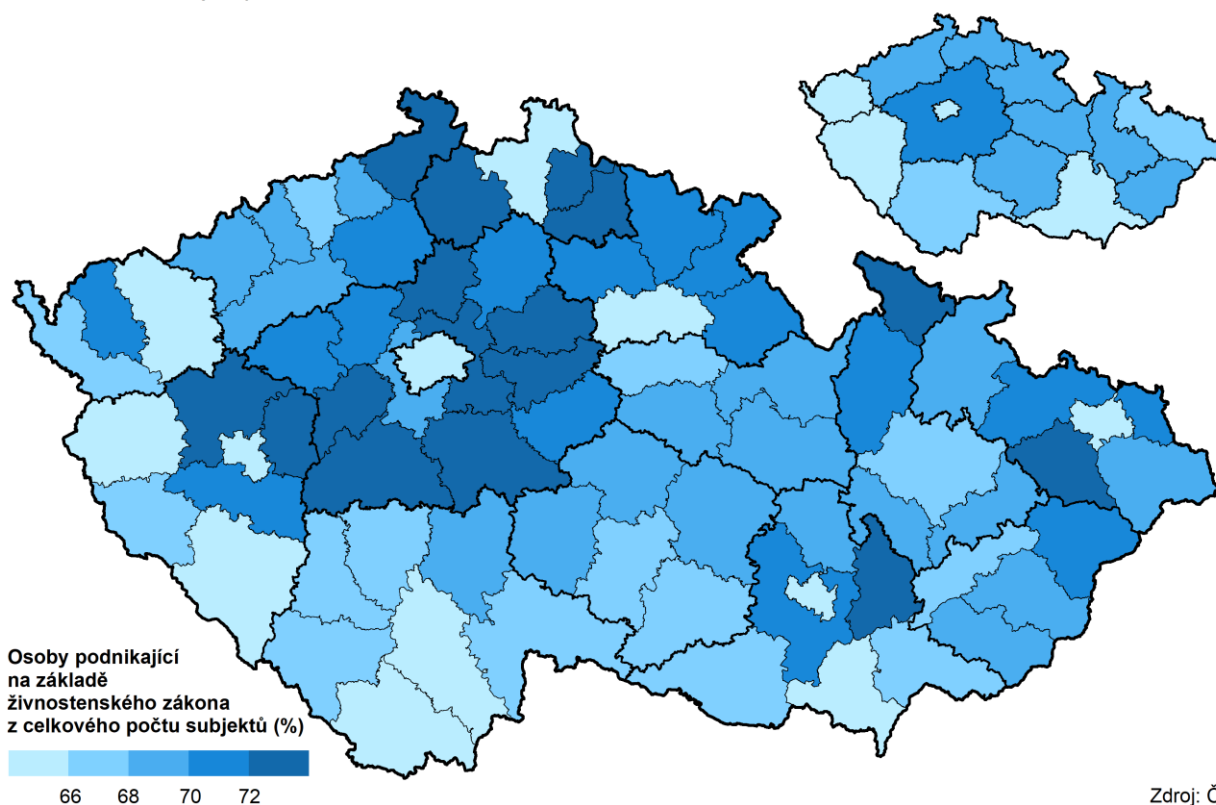
Z hlediska **struktury podle CZ-NACE** působilo ve všech krajích kromě Vysočiny nejvíce subjektů v oblasti velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel. V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2023 v tomto odvětví registrováno 22 961 subjektů, což z celkového počtu ekonomických subjektů v kraji představovalo 16,7 %. V registru ekonomických subjektů patřil k dalším více zastoupeným odvětvím průmysl (13,2 %) a stavebnictví (11,2 %). V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2023 registrováno v odvětví průmyslu 18 059 a v odvětví stavebnictví 15 417 subjektů. Nejnižší podíl z celkového počtu ekonomických subjektů tvořila odvětví veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení (1,0 %), zdravotní a sociální péče (1,3 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (1,7 %). Ve srovnání s rokem 2022 došlo v regionu k poklesu počtu ekonomických subjektů až na výjimky ve všech odvětvích členěných podle převažující ekonomické činnosti. Odvětví velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby vozidel zaznamenalo nejvyšší úbytek subjektů, a to téměř o pětinu (19,1 %). Výrazný pokles jednotek zaznamenala také odvětví ubytování, stravování a pohostinství (o 14,4 %) nebo stavebnictví

(o 11,5 %). Kromě značného nárůstu počtu ekonomických subjektů s převažující činností peněžnictví a pojišťovnictví, který byl způsoben změnou v metodice, se počet subjektů zvýšil pouze v odvětví informační a komunikační činnosti, a to o 1,1 %.

Počet živnostníků se v kraji meziročně snížil o 14,1 %.

Z celkového počtu ekonomických subjektů v registru tvořily **podle právnické formy** fyzické osoby 75,0 % a právnické osoby 25,0 %. Podíl fyzických osob představoval 5,2 % z celkového počtu fyzických osob ČR a v porovnání s předchozím rokem se jejich počet, zejména kvůli výraznému úbytku registrovaných živnostníků, snížil. K 31. 12. 2023 bylo evidováno v Plzeňském kraji celkem 89 814 fyzických osob podnikajících dle živnostenského zákona a jejich počet meziročně klesl o 14 768 (tj. o 14,1 %). Naopak počet právnických osob meziročně narostl o 566 subjektů na hodnotu 34 259 a podílí se tak na celkovém počtu právnických osob v ČR 4,1 %. Z celkového počtu právnických subjektů se nejčastěji jedná o obchodní společnosti, kterých bylo v Plzeňském kraji evidováno 18 822.

Podíl živnostníků v okresech a krajích k 31. 12. 2023 (ekonomické subjekty se sídlem na daném území)

Meziročně se v kraji nejvíce zvýšil počet registrovaných subjektů bez zaměstnanců.

Ekonomické subjekty bez uvedení **velikostní kategorie počtu zaměstnanců** se podílely na celkovém počtu ekonomických subjektů v Plzeňském kraji 54,4 %. Druhou nejčtenější zastoupenou skupinu tvořila kategorie bez zaměstnanců (36,2 %), kde se meziročně počet subjektů o 1 000 zvýšil. Mikropodniků, které jsou definované jako subjekty do 10 zaměstnanců, bylo k 31. 12. 2023 evidováno 10 001 a jejich počet se meziročně o 312 jednotek snížil. Naopak ve srovnání s rokem 2022 se navýšil počet malých podniků (10–49 zaměstnanců), kterých bylo v kraji v roce 2023 registrováno 2 037, a středních podniků (50–249 zaměstnanců), jejichž hodnota stoupla na 641 subjektů. V kategorii velké podniky nad 250 zaměstnanců ubyl v kraji jeden subjekt a ke konci roku 2023 jich tak bylo evidováno 125.

Počet zaniklých subjektů se ve srovnání s rokem 2022 zvýšil téměř čtyřnásobně díky živnostníkům.

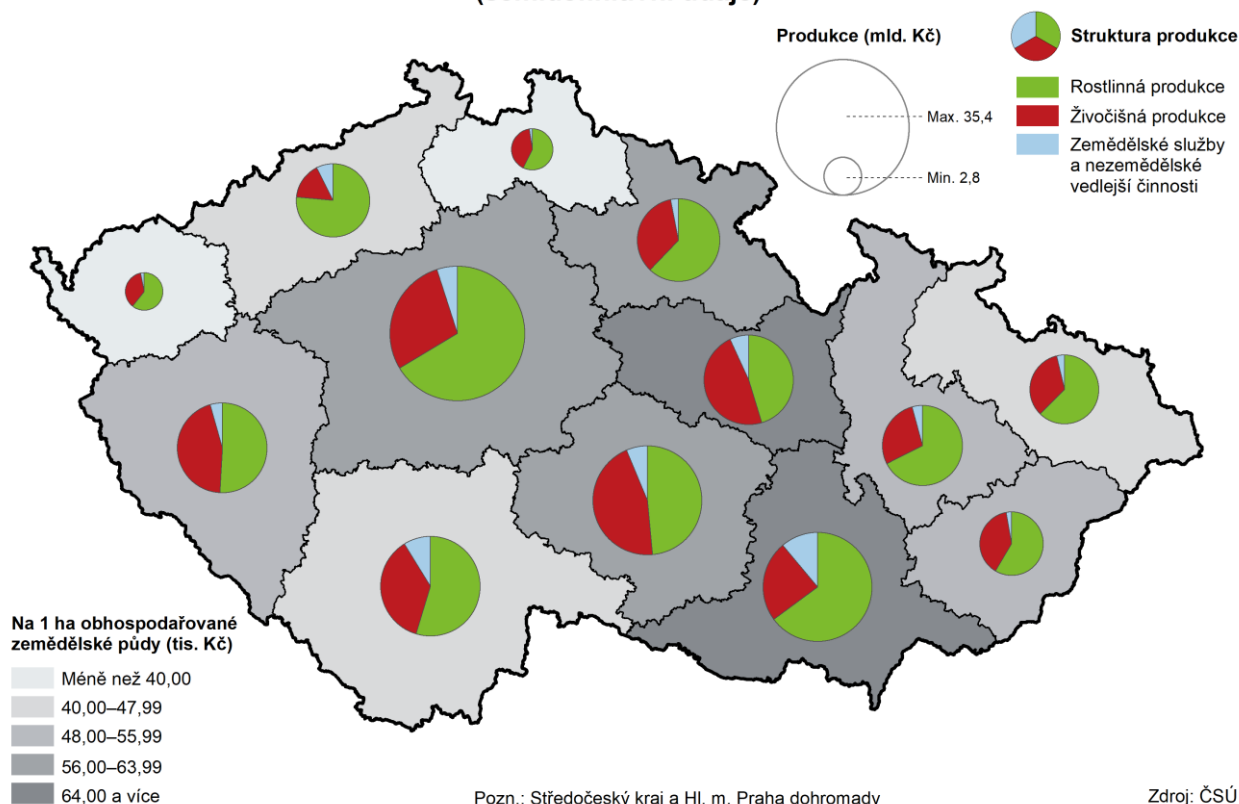
V registru ekonomických subjektů bylo v roce 2023 v Plzeňském kraji zaznamenáno 4 900 **vzniklých** subjektů a 17 819 **zaniklých**. Meziročně došlo v počtu vzniklých subjektů jen k mírnému růstu, zásadní byl však nárůst zaniklých subjektů, kterých bylo téměř čtyřikrát více. Právě v kategorii zaniklých subjektů se zásadně odráží již zmiňovaný pokles počtu živnostníků, kteří tvořili 92,2 %, tj. 16 438 zaniklých subjektů v roce 2023. Na celkovém počtu vzniklých subjektů v ČR (112 759) se podílely vzniklé subjekty v Plzeňském kraji 4,3 %. Z celkového počtu zaniklých subjektů v ČR (309 787) tvořily zaniklé subjekty Plzeňského kraje 5,8 %.

Zemědělství

V roce 2022 došlo k meziročnímu zvýšení produkce zemědělského odvětví o 14,9 %.

Produkce zemědělského odvětví, kterou se rozumí souhrn zemědělských výrobků a zemědělských služeb vyprodukovaných zemědělskými subjekty a vedlejší neoddelitelné činnosti, dosáhla v Plzeňském regionu v roce 2022²² hodnoty 15,7 mld. Kč, meziročně došlo ke zvýšení o 14,9 %. Od roku 2016 je patrný přetrvávající výrazný nárůst, a to za sledované sedmileté období o 51,9 %. Pro srovnání došlo na celorepublikové úrovni meziročně ke zvýšení této produkce o 14,7 % a od roku 2016 o 44,3 %. Jiný pohled, oproštěný od cenových vlivů, nabízí produkce zemědělského odvětví vyjádřená ve stálých cenách. V Plzeňském kraji zemědělská produkce ve stálých cenách v roce 2022 meziročně mírně klesla (o 3,6 %) a obdobný byl i celorepublikový trend. V Česku došlo k meziročnímu poklesu produkce o 2,3 %.

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2022
(semidefinitivní údaje)

²² Údaje roku 2023 zatím nejsou k dispozici, data za rok 2022 jsou semidefinitivní.

Intenzita zemědělské produkce v kraji meziročně vzrostla o 14,3 %.

Na celkové produkci zemědělského odvětví ČR (v běžných cenách) se Plzeňský kraj v roce 2022 podílel 8,2 %, což představuje téměř totožnou hodnotu jako v předchozím roce. Ve všech krajích ČR byl zaznamenán meziroční nárůst této produkce, nejvýraznější na Vysočině o 22,1 %. Podíl rostlinné produkce na celkové zemědělské produkci v roce 2022 představoval 50,8 % (8,0 mld. Kč), živočišné produkce 44,9 % (7,0 mld. Kč). **Intenzita zemědělské produkce** vyjádřená produkcí zemědělského odvětví na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy dosáhla v Plzeňském kraji hodnoty v běžných cenách 48 964 Kč. Meziročně tento ukazatel stoupl o 14,3 %.

Výměra obhospodařované orné půdy se od roku 2021 mírně navyšuje.

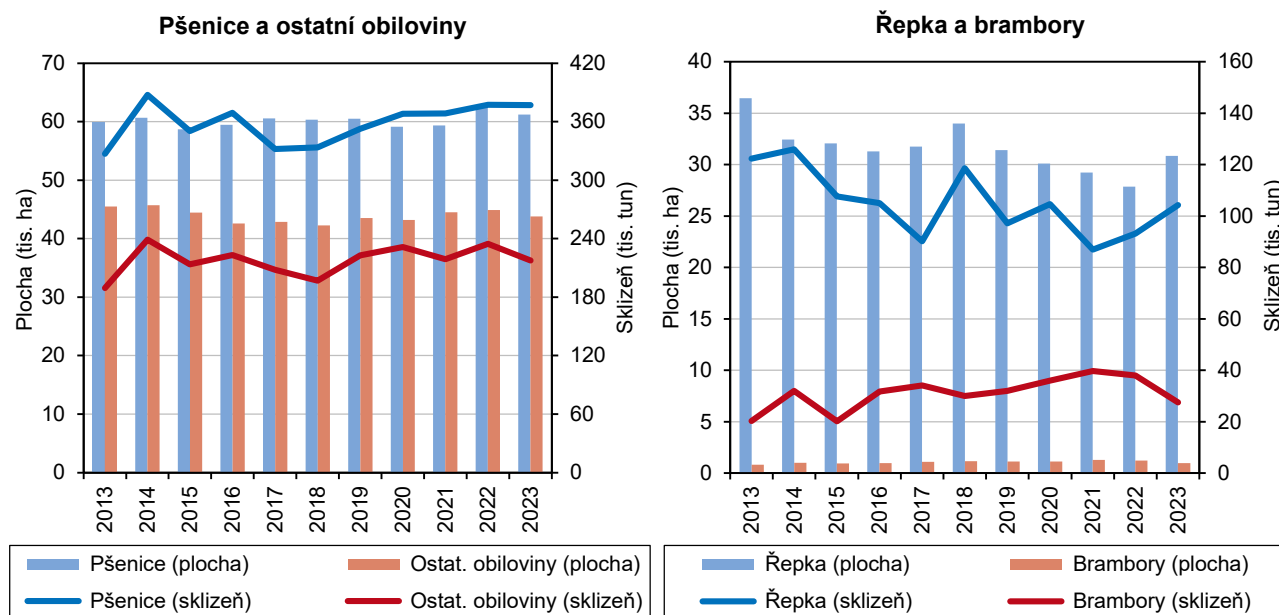
K 31. 5. 2023 byla registrována výměra obhospodařované zemědělské půdy o rozloze 323 246 ha a byl zaznamenán její mírný nárůst o 1,8 % oproti roku 2022. Z celkové plochy obhospodařované zemědělské půdy připadlo 63,5 % na **půdu ornou**. Její podíl se v průběhu let snižoval a následně stagnoval až do roku 2021 a od té doby naopak mírně narůstá. Meziročně se výměra obhospodařované orné půdy zvýšila o 4,0 %, tj. o 7 895 ha.

Osevní plochy luskovin a bílkovinných plodin na zrna se od roku 2018 více než zdvojnásobily.

Z dlouhodobého pohledu docházelo k poklesu **osevní plochy** a až v posledních deseti letech se výměra osevních ploch stabilizovala. K 31. 5. 2023 dosáhla výměra osevní plochy v Plzeňském kraji hodnoty 196,3 tis. ha, což představuje meziroční mírné navýšení o 0,3 %. Obdobný dlouhodobý vývoj je patrný i v případě osevní plochy obilovin, která však naopak meziročně mírně klesla o 2,2 % na hodnotu 105,6 tis. ha. Pokles osevních ploch obilovin byl ovlivněn zejména snížením ploch pšenice o 1 566 ha (o 2,5 %), ječmene o 1 211 ha (o 4,6 %) a žita o 178 ha (o 6,4 %). Naopak osevní plochy ovsa meziročně mírně vzrostly o 143 ha, tj. o 1,6 %. Významný nárůst za posledních pět let zaznamenaly luskoviny a bílkovinné plodiny na zrna, jejichž osevní plocha se od roku 2018 více než zdvojnásobila na hodnotu 4 848 ha mapovanou v roce 2023. Zároveň se jedná o největší osevní plochu těchto plodin od roku 1997. K meziročnímu růstu, a to o 10,6 %, došlo i v případě osevních ploch řepky. Naopak pokles byl patrný u brambor, u kterých se osevní plochy snížily téměř o pětinu.

Graf 3.10 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných plodin v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziročně se výrazněji snížila sklizeň brambor a ovsa.

V roce 2023 bylo z výměry **sklizňové plochy** obilovin 105,0 tis. ha sklizeno v Plzeňském kraji 594,4 tis. tun obilovin, což znamená meziroční pokles o 2,9 %. Produkce pšenice, která tvoří 63,4 % z celkové sklizně obilovin, se jen mírně snížila o 0,2 %. Druhou nejčastěji pěstovanou obilovinou v Plzeňském kraji je ječmen, jehož sklizeň meziročně klesla o 5,4 %. K výraznému úbytku sklizně, konkrétně o 24,5 %, došlo i v případě ovsa i přesto, že jeho sklizňová plocha meziročně mírně narostla. Úbytek sklizně ovsa byl evidován ve všech krajích ČR, na celorepublikové úrovni došlo k poklesu o 29,4 %. I přes nárůst sklizňové plochy luskovin a bílkovinných plodin na zrno byl v kraji mapován meziroční pokles jejich sklizně o 10,8 %. Produkce brambor se v Plzeňském kraji mezi lety 2018–2021 zvyšovala a na konci tohoto období dosáhla zatím nejvyšší hodnoty od roku 2006. V následujícím roce už byl zaznamenán mírný pokles, který se poté výrazněji projevil mezi lety 2022/2023, kdy úbytek sklizně brambor činil 27,3 %. Naopak k nárůstu produkce došlo v případě řepky o 11,9 %.

Kromě pšenice byl zaznamenán pokles výnosů u všech obilovin.

Výnos obilovin meziročně mírně klesl na hodnotu 5,66 t/ha, což je pátá nejnižší hodnota v porovnání krajů ČR. Vůči celorepublikovému průměru byl výnos v Plzeňském kraji o 0,41 t/ha nižší, tj. o 6,7 %. Nejstrmější pokles zaznamenaly výnosy ovsa, které klesly o 25,7 % na 2,76 t/ha, nižší hodnota byla naposledy mapována v roce 2010. Obdobný meziroční pokles zaznamenaly i ostatní kraje ČR. Kromě ovsa došlo k poklesu výnosů i v případě kukuřice na zrno o 7,0 % na 7,46 t/ha, žita o 6,8 % na 4,96 t/ha, tritikale o 3,7 % na 4,95 t/ha a ječmene o 0,9 % na 5,70 t/ha. Naopak mírný nárůst byl meziročně patrný u výnosů pšenice, které se zvýšily o 2,4 % na hodnotu 6,16 t/ha. Celorepublikový průměr výnosů pšenice meziročně vzrostl dokonce o 6,0 % na 6,44 t/ha.

V Plzeňském kraji byly v roce 2023 evidovány nejnižší výnosy řepky ve srovnání s ostatními kraji.

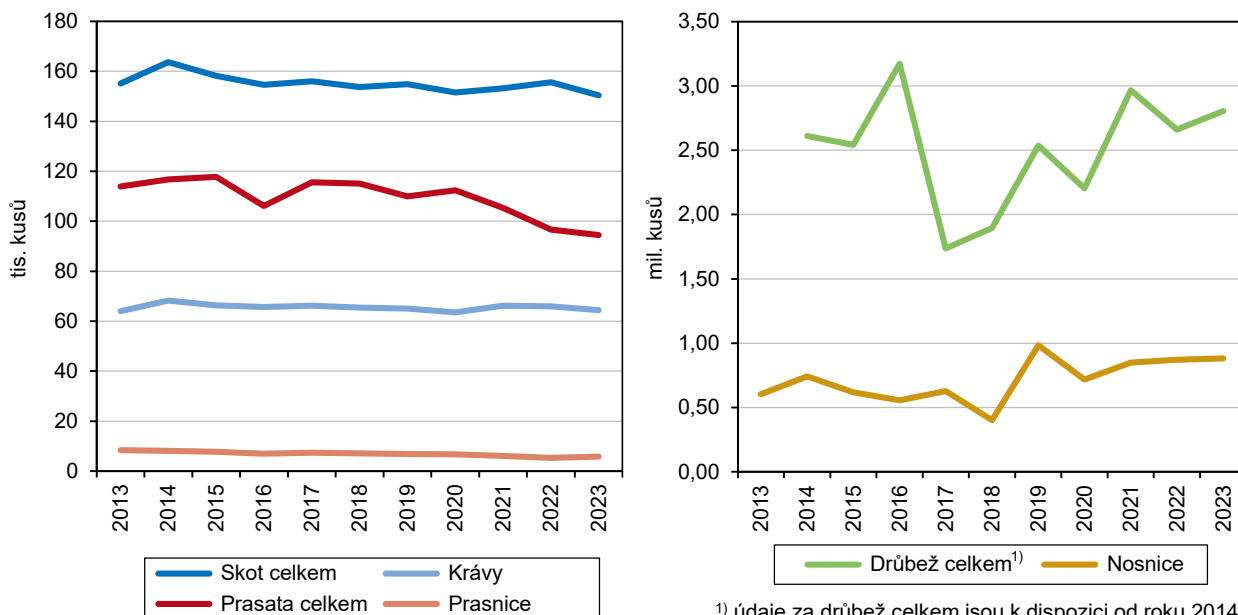
Kromě obilovin byl významný pokles výnosů o 26,0 % evidován u luskovin a bílkovinných plodin na zrno, kde se hodnota snížila na 1,83 t/ha, přičemž takto nízká hodnota byla v kraji mapována naposledy v roce 2013. Klesající trend byl zřejmý i v případě brambor, jejichž výnos evidovaný v Plzeňském kraji meziročně klesl o 9,3 % na hodnotu 28,17 t/ha. Obdobný pokles byl zaznamenán i na celorepublikové úrovni, kde hodnota výnosů brambor dosáhla 27,39 t/ha. Výnosnost řepky naopak v kraji meziročně mírně narostla o 1,2 % na hodnotu 3,38 t/ha, což byla však nejnižší hodnota v mezikrajském porovnání.

Z dlouhodobého pohledu byl v roce 2023 mapován v kraji nejnižší stav prasat.

K 31. 12. 2023 bylo v kraji evidováno 150 326 ks skotu, meziročně se tak jejich počty mírně snížily o 3,4 %, tj. o 5 358 ks. K poklesu došlo u těchto **hospodářských zvířat** kromě Středočeského kraje spolu s Hl. městem Prahou a Královéhradeckého kraje ve všech regionech ČR. Na celorepublikové úrovni představovalo snížení 1,5 % na hodnotu 1 369 593 ks. K poklesu dochází i v případě počtu krav, kterých meziročně ubylo 2,3 %. Z celkového počtu 64 454 ks krav se z 59,5 % jedná o krávy dojné, jejichž počet meziročně mírně narostl na úkor klesajícího chovu ostatních krav. U stavu prasat došlo meziročně k poklesu o 2,3 % na počet 94 459 ks a z dlouhodobého pohledu se jedná o nejnižší mapovanou hodnotu v kraji. Počet prasnic, které tvoří pouze 6,2 % chovu, však ve srovnání s rokem 2022 narostl o 10,1 %, tj. o 540 ks na hodnotu 5 872 ks. Na celorepublikové úrovni došlo naopak k mírnému nárůstu stavu prasat o 2,5 %.

Graf 3.11 Hospodářská zvířata v Plzeňském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

V Plzeňském kraji došlo k meziročnímu nárůstu stavu drůbeže o 5,4 %.

Počet **drůbeže** v kraji meziročně vzrostl o 5,4 %, což znamená nárůst o 143 385 ks na hodnotu 2 805 610 ks. Od roku 2017, kdy české chovy poznamenal výskyt ptačí chřipky, dochází k postupnému kolísavému růstu stavu drůbeže. K meziročnímu navýšení počtu kusů drůbeže docházelo v roce 2023 v 6 krajích, na celorepublikové úrovni došlo naopak k poklesu o 7,6 %. Drůbež tvoří z 31,4 % nosné slepice, jejichž počet se za posledních deset let zvýšil téměř o polovinu (o 46,6 %) na hodnotu 881 700 ks, což je o 10 297 ks více než v roce 2022. Stav ovcí v kraji dosáhl k 31. 12. 2023 podle Integrovaného zemědělského registru s omezením na aktivní podniky hodnoty 14 647 ks a koz 1 852 ks.

Meziročně se v kraji snížila intenzita chovu skotu i prasat.

Intenzita chovu skotu²³ se v Plzeňském kraji meziročně snížila na 46,5 ks na 100 ha obhospodařované zemědělské půdy. Plzeňský kraj má čtvrtou nejvyšší hodnotu v rámci ČR za krajem Vysočina, Jihočeským a Libereckým. Ukazatel intenzity chovu prasat²⁴ má v retrospektivním pohledu dlouhodobě klesající trend, což koresponduje s obdobným trendem stavu prasat. V roce 2023 dosáhl ukazatel hodnoty 46,0 ks na 100 ha obhospodařované orné půdy.

Snáška konzumních vajec se od roku 2022 snížila o 36,3 %.

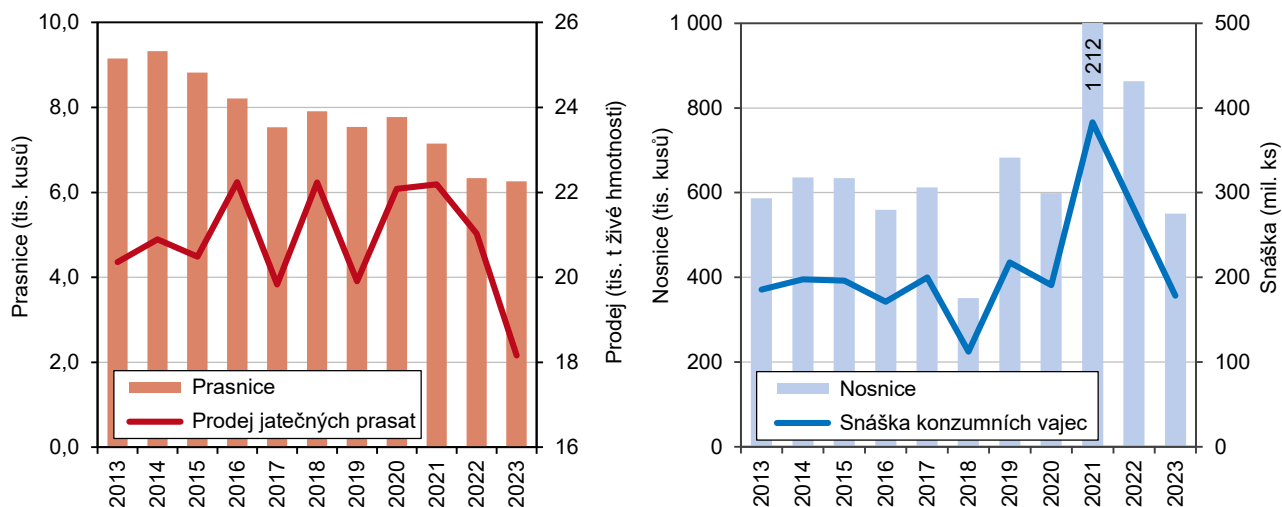
V roce 2023 dosáhla **průměrná snáška konzumních vajec** v zemědělském sektoru kraje na jednu slepici hodnoty 324,3 vajec, což je ve srovnání s předchozím rokem nepatrné snížení. Plzeňský region se ve snášce vajec na jednu slepici umístil na druhém místě v mezikrajském srovnání po kraji Karlovarském (329,1 ks) a zároveň výrazně nad průměrem ČR (315,3 ks). Celková snáška konzumních vajec se však v kraji meziročně významně snížila o 36,3 % na 178 649 tis. ks. Plzeňský kraj se na celorepublikové produkci podílel 12,1 %, což představovalo třetí nejvyšší podíl ve srovnání s ostatními regiony ČR.

²³ podíl stavu skotu (k 1. 4. 2023) na 100 ha obhospodařované zemědělské půdy (k 31. 5. 2023)

²⁴ podíl stavu prasat (k 1. 4. 2023) na 100 ha obhospodařované orné půdy (k 31. 5. 2023)

Graf 3.12 Průměrné stavy prasnic a prodej jatečných prasat, průměrné stavy nosnic a snáška konzumních vajec v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Průměrná roční dojivost krávy v Plzeňském kraji dosáhla hodnoty 9 468,2 l a stále se zvyšuje.

Celková **produkce mléka** v kraji, která dosáhla hodnoty 369 741 tis. litrů, se meziročně zvýšila o 6,2 %. Jednalo se tak o čtvrtou nejvyšší produkci mléka ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Nejvyšší produkce mléka je již tradičně mapována v Kraji Vysočina, kde dosáhla výše 637 874 tis. l. Na celorepublikové produkci mléka se Plzeňský kraj podílel 10,9 %. Průměrná roční dojivost krávy (dojnice) se v roce 2023 zvýšila o 4,2 % na 9 468,2 l a je zde zřejmý dlouhodobě rostoucí trend. Nejvyšší dojivosti v posledních letech dosahují ve Zlínském kraji, kde v roce 2023 bylo nadojeno v průměru 9 844,6 l mléka na jednu krávu.

Lesnictví

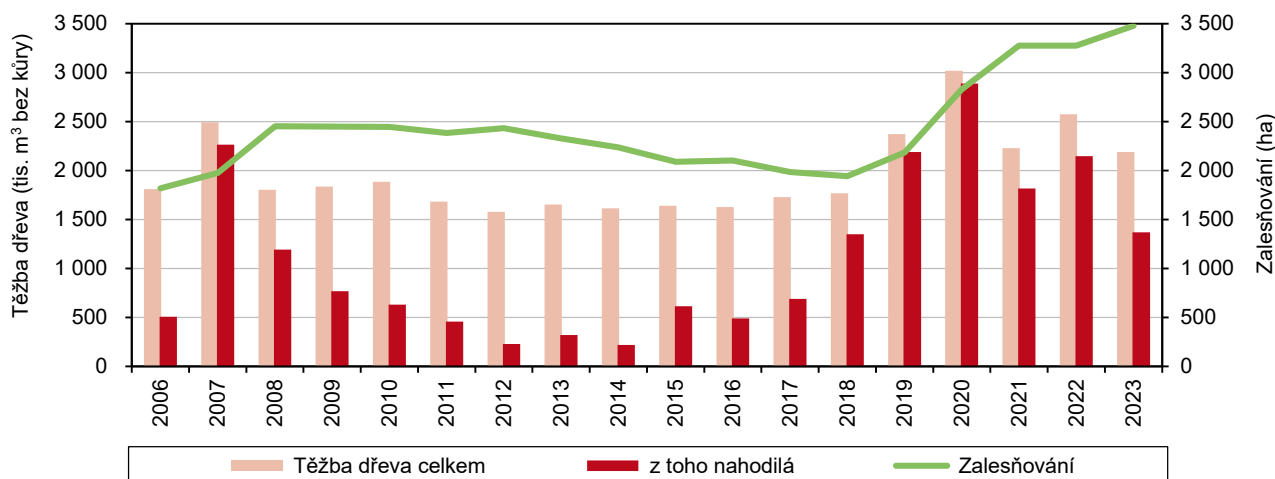
Intenzita zalesňování se zvyšuje, kvantita však převažuje nad kvalitou.

K 31. 12. 2023 **lesní pozemky** v Plzeňském kraji zaujímaly rozlohu 309,3 tis. ha, tj. 40,4 % z celkové rozlohy kraje. Významný podíl na ploše lesních pozemků v kraji má okres Klatovy, kde se jich nachází 27,3 % a to díky lokalizaci pohoří Šumava. Větší podíl na zalesněnosti regionu mají také okresy Tachov (Český les) a Rokycany (Křivoklátská a Brdská vrchovina). Lesní pozemky na Rokycansku tvoří téměř polovinu plochy okresu (48,9 %). Z dlouhodobého pohledu má výměra lesních ploch mírně rostoucí trend s výjimkou významnějšího meziročního nárůstu mezi lety 2015 a 2016 (o 2,6 %). Po zrušení vojenského újezdu Brdy, který je převážně zalesněný, došlo k jeho rozdělení a přičlenění jeho částí k okresu Rokycany a Plzeň-jih. Na celkové výměře lesů v ČR se Plzeňský kraj podílel 11,5 %, což je druhý největší podíl v mezikrajském porovnání po Jihočeském kraji (14,2 %). Zalesněno bylo v kraji v roce 2023 celkem 3 480 ha, což je o 203 ha více než v předchozím roce a zároveň se jedná o doposud nejvyšší hodnotu od sledovaného roku 2000. Při zalesňování, tedy vytváření lesa umělou cestou, převažovaly v Plzeňském kraji jehličnaté dřeviny v rozsahu 2 126 ha. Konkrétně šlo nejčastěji o smrky (51,0 %), které jsou z pohledu ekonomické rentability nejefektivnější díky rychlému růstu, ale zároveň jsou také dřevinou nejvíce náchylnou na klimatické změny. Zbytek zalesňování tvořily dřeviny listnaté (1 354 ha), nejčastěji šlo o duby (534 ha) a buky (446 ha). Ačkoli se intenzita zalesňování zvyšuje, mimo jiné i kvůli zalesňování holin vzniklých po kůrovcové kalamitě, je upozorňováno právě na vytváření jehličnatých smrkových monokultur, které nejsou odolné vůči měnícímu se klimatu a napadání kůrovcem. Spíše než na kvantitu by měl být větší důraz kladen na druhovou pestrost. Přestože je v průběhu vývoje zřejmé snižování plochy jehličnatých dřevin ve prospěch těch listnatých,

jedná se o pomalý proces a stále tak plochy jehličnatých dřevin tvoří v Plzeňském kraji 82,4 % (tj. 247,4 tis. ha). Kromě zalesňování zahrnovala péče o lesní porosty v kraji v roce 2023 prořezávky (výchovný zásah u mladých porostů, např. odstranění přílišné hustoty porostů) provedené na 4 878 ha a probírky (výchovný zásah u dospělých porostů) na 6 824 ha. Přirozenou obnovou, tedy vytvářením nové generace lesa autoreprodukci z mateřského porostu nálety či opadu semen, prošlo 572 ha lesa, což je o 29 ha méně než v roce předešlém.

Graf 3.13 Těžba dřeva a zalesňování v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Plzeňský region se podílí na těžbě dřeva v ČR 11,8 %, což je druhý nejvyšší podíl mezi kraji.

Těžba dřeva dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2023 výše 2,19 mil. m³, z toho 96,4 % představovalo dřevo jehličnaté a zbytek objemu 78 538 m³ dřevo listnaté. Plzeňský kraj se podílel na celkové těžbě dřeva v ČR 11,8 %, což po Jihočeském regionu znamenalo druhou nejvyšší těžbu v mezikrajském porovnání. Těžba nahodilá, která vzniká za účelem zpracování stromů poškozených v důsledku působení škodlivých činitelů (vítr, sníh, námraza, hmyzí škůdci, houbové choroby apod.), se na celkové těžbě dřeva v Plzeňském kraji podílela 62,6 %. V průběhu vývoje je vidět několik výkyvů, kdy dochází k výraznému zvyšování nahodilé těžby. Jeden nastal v roce 2007, kdy došlo k rozšíření kůrovce a zároveň orkán Kyrill poničil lesy na Šumavě. Další výkyv je možné spatřovat kolem roku 2020, kdy suché roky podpořily další vlnu kůrovcové kalamity. Meziroční snížení nahodilé těžby mezi lety 2022/2023 představovalo 36,3 %. Z celkového objemu nahodilé těžby se v roce 2023 jednalo z 22,4 % o těžbu živelní a z 69,7 % o těžbu způsobenou hmyzími škůdci na porostech. Od roku 2020 je patrné snížení nahodilé hmyzové těžby, což poukazuje na zpomalení rozšiřování kůrovce mimo jiné i z důvodu příznivějšího počasí.

Průmysl

Počet zaměstnanců v průmyslu v posledních dvou letech roste, nejvíce jich pracuje ve výrobě motorových vozidel.

V roce 2023 mělo v Plzeňském kraji své sídlo 157 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což je o 3 podniky více než v předchozím roce a o 6 podniků více než v roce 2021. Počet zaměstnanců velkých průmyslových podniků se od roku 2018 nejprve snižoval a svého minima dosáhl v roce 2021. Od té doby **průměrný evidenční počet zaměstnanců v průmyslu** roste, jistě i v souvislosti s vývojem počtu podniků. V roce 2023 zaměstnávaly velké průmyslové firmy v kraji 58,2 tis. osob, to je oproti roku 2022 o 1,4 % více. Tito zaměstnanci se podíleli na celkovém průměrném evidenčním počtu zaměstnanců v Česku 7,2 %, což je šesté nejvyšší procento mezi jednotlivými regiony. Nejvíce osob v kraji zaměstnávaly

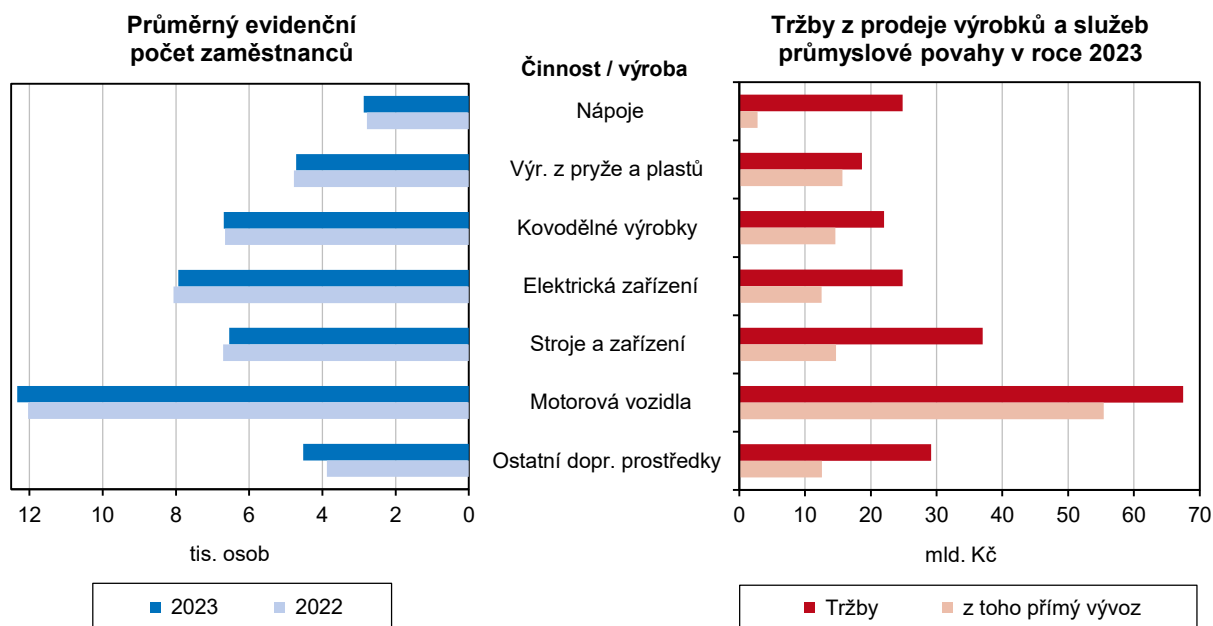
podniky zpracovatelského průmyslu s převažující činností výroba motorových vozidel a výroba elektrických zařízení.

Průměrná mzda v průmyslu je čtvrtá nejvyšší mezi kraji.

Průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslu se v desetiletém horizontu stále zvyšovala, v roce 2023 dosáhla v Plzeňském regionu částky 44 969 Kč a meziročně tak vzrostla o 3 622 Kč. V mezikrajském srovnání se jednalo o čtvrtou nejvyšší mzdu, vyšší mzdu měli jen zaměstnanci ve Středočeském, Hl. městě Praze a Ústeckém kraji. Nejlépe jsou v průměru finančně ohodnoceni zaměstnanci podniků, jejichž převažující ekonomickou činností je výroba nápojů (65 650 Kč), výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení (54 082 Kč) a výroba strojů a zařízení (47 834 Kč).

Graf 3.14 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující činnosti zpracovatelského průmyslu v Plzeňském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Plzeňském kraji)

Zdroj: ČSÚ

Růst tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy byl v Plzeňském regionu v roce 2023 mezi kraji třetí nejvyšší.

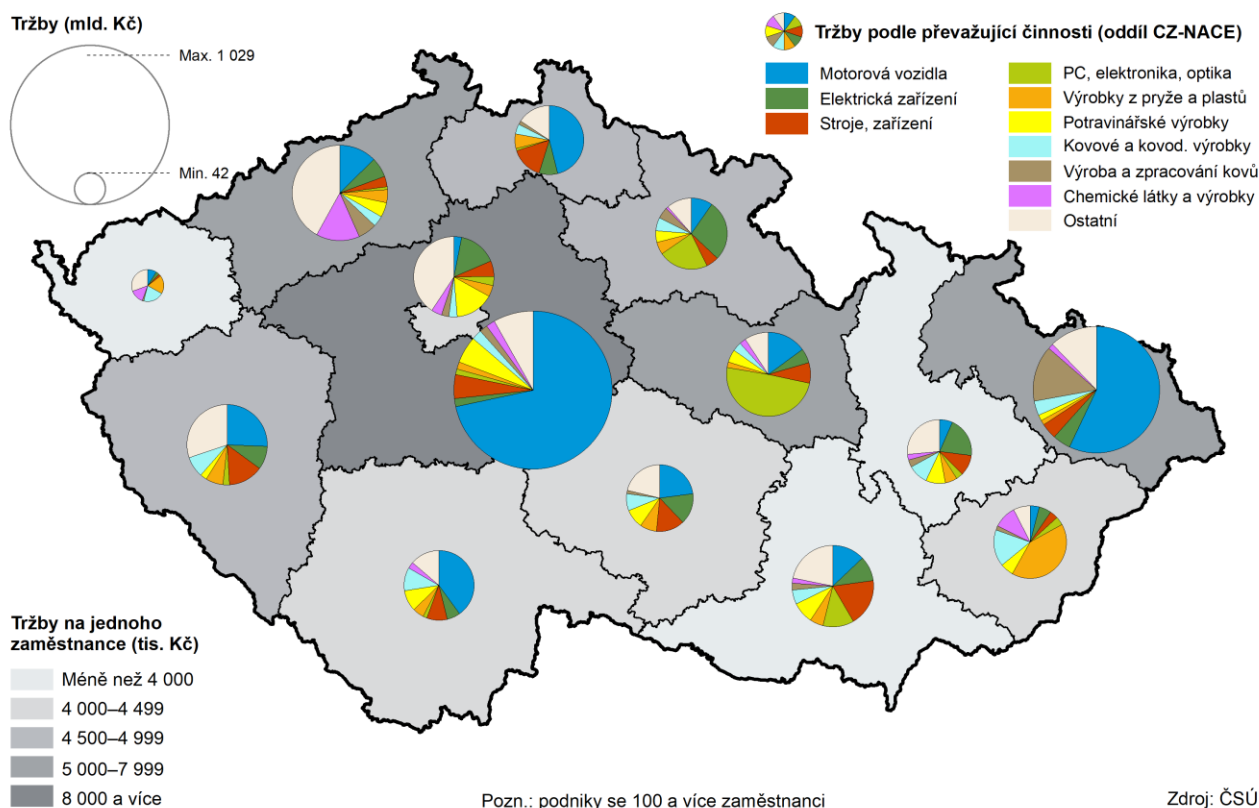
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy (bez DPH) od roku 2019 v kraji klesaly a v covidovém roce 2020 dosáhly svého minima. Od této doby už ale zaznamenáváme jen jejich nárůst, který do jisté míry souvisí i s rostoucí inflací. V roce 2023 dosáhly tržby z prodeje v Plzeňském regionu v běžných cenách hodnoty 272 119 mil. Kč a v porovnání s rokem 2022 vzrostly o 13,6 %. Zatímco v předchozím roce byl nárůst tržeb v Plzeňském kraji nejnižší v rámci celé ČR, v roce 2023 jsme patřili mezi tři regiony s dvojciferným nárůstem. V Hl. městě Praze vzrostly tržby z prodeje nejvíce, a to o 43,4 %, ve Středočeském kraji o 16,1 %. Naopak jejich pokles vykázaly kraje Pardubický (o 7,4 %), Ústecký (o 6,2 %) a Moravskoslezský (o 1,1 %). Plzeňský region se podílel 5,6 % na tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v celém Česku.

V Plzeňském kraji vzrostly tržby ze zpracovatelského průmyslu v roce 2023 o 14,0 %, což byl druhý nejvyšší podíl mezi ostatními regiony.

Rozhodující objem tržeb vytváří **zpracovatelský průmysl**. V Plzeňském kraji ho v roce 2023 reprezentovalo 155 podniků se 100 a více zaměstnanci, jejichž tržby se na tržbách průmyslu celkem podílely 97,3 %. Tržby ze zpracovatelského průmyslu činily 264 698 mil. Kč a meziročně vzrostly o 14,0 %, což je po Středočeském kraji druhý nejvyšší nárůst. V roce 2023 se tržby zvyšovaly nejvíce v odvětvích (po vyloučení důvěrných údajů) výroby ostatních dopravních prostředků a zařízení, výroby elektrických zařízení a výroby motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů. Naopak poklesly u zpracování a výroby dřevěných výrobků, výroby

ostatních nekovových minerálních výrobků a výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů. Nejsilnějším odvětvím zpracovatelského průmyslu v Plzeňském regionu je výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, jehož tržby z prodeje dosáhly v roce 2023 hodnoty 67,5 mld. Kč. V době covidu si ale toto odvětví prošlo velmi těžkým obdobím. V roce 2020 zde tržby klesly téměř o 20 % a v roce 2021, kdy už téměř všechna odvětví v kraji vykazovala nárůst tržeb, o necelých 5 %. Ani po oživení v roce 2022 se v tržbách dosud nepodařilo dosáhnout předpandemické úrovně. Kromě automobilového průmyslu výsledků z roku 2019 nebylo dosaženo také v odvětví výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů. Dalšími významnými odvětvími v Plzeňském regionu je výroba strojů a zařízení podílející se v roce 2023 na tržbách zpracovatelského průmyslu kraje 14,0 % a výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení s podílem 11,0 %.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2023

Podíl tržeb z přímého vývozu od roku 2019 v Plzeňském kraji klesá.

V rozmezí let 2018–2023 byl **podíl tržeb z přímého vývozu** na tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v Plzeňském kraji nejvyšší v roce 2019, kdy dosáhl 64,0 %. Od té doby má tento podíl klesající tendenci, v roce 2023 činil 56,9 %. Nejvyšší podíl tržeb z přímého vývozu registruje Královéhradecký kraj (72,3 %), nejnižší zase Praha (29,8 %). Stejný trend lze sledovat i ve zpracovatelském průmyslu, kde maximální podíl tržeb z přímého vývozu byl dosažen v kraji v roce 2019 (64,8 %) a nejnižší v roce 2023 (58,0 %). Mezi podniky zpracovatelského průmyslu v Plzeňském kraji má nejvyšší hodnotu tohoto podílu (po vyloučení důvěrných údajů) odvětví zpracování a výroby dřevěných výrobků (87,3 %), ostatního zpracovatelského průmyslu (84,9 %), výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů (84,8 %) či výroby pryžových a plastových výrobků (84,1 %). Naproti tomu ve výrobě nápojů tvoří tržby a přímý vývoz pouze 11,2 % a ve výrobě potravin 14,5 %.

I přes neustálý růst produktivity práce se Plzeňský region řadí na sedmé místo mezi kraje.

Produktivita práce vyjadřující podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy na zaměstnance se v roce 2023 v kraji zvýšila o 12,0 % na 4 673 tis. Kč. Tento nárůst byl třetí nejvyšší po Praze a Středočeském kraji. I přesto, že tržby na 1 zaměstnance v kraji v posledních letech (kromě roku 2020) neustále rostou, řadíme se v produktivitě práce na sedmé místo. Nejefektivněji pracují zaměstnanci v tradičně průmyslových regionech - ve Středočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji. Nejnížší produktivitu práce naopak vykazují kraje Karlovarský a Olomoucký. Z hlediska odvětví je v kraji nejvyšších tržeb na 1 zaměstnance dosahováno ve výrobě nápojů, výrobě ostatních dopravních prostředků a výrobě potravinářských výrobků, nízkou produktivitu mají zase odvětví ostatní zpracovatelský průmysl, výroba elektrických zařízení a výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků.

Energetika

V posledních dvou letech značně vzrostl význam fotovoltaických elektráren, v roce 2023 se jejich instalovaný výkon zvýšil v kraji o 25,1 %.

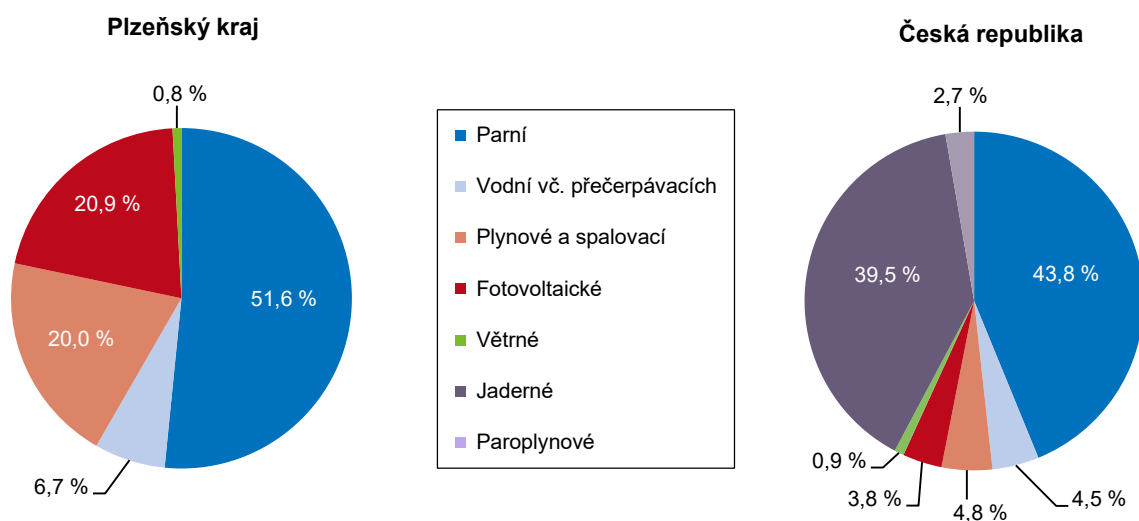
K 31. 12. 2023 činil **instalovaný výkon elektrárenských soustrojí** v Plzeňském kraji 654,6 MW a jeho podíl na ČR představoval 3,0 %. Nejvyšší instalovaný výkon, tedy nejvyšší teoretický činný výkon soustrojí, měly elektrárny fotovoltaické (291,8 MW) a parní (262,1 MW), které společně tvořily 84,6 % instalovaného výkonu v regionu. V posledních dvou letech značně vzrostl význam solárních elektráren, v roce 2022 se jejich instalovaný výkon zvýšil o 10,6 %, v roce 2023 dokonce o 25,1 %. Hlavním důvodem přechodu na levnější a dostupnější sluneční energii byly problémy se zásobováním zemním plynem kvůli válce na Ukrajině a následný růst cen energií.

Plzeňský region se podílel na celkové výrobě elektřiny v ČR pouze 1,6 %, což je pátá nejnižší hodnota mezi kraji.

Výroba elektřiny v elektrárnách na území Plzeňského kraje se od roku 2019 neustále zvyšovala až do roku 2022. V roce 2023 se v kraji vyrobilo nejméně elektrické energie za posledních deset let, meziročně produkce poklesla o 13,7 % na 1 260,2 GWh. Pokles způsobily především elektrárny parní, u nichž se výroba citelně snížila z 876,4 GWh v roce 2022 na 650,0 GWh v roce 2023. Více elektrické energie vyrobily naopak fotovoltaické elektrárny, v posledních dvou letech jde o roční nárůst skoro 12 %. Plzeňský region se na celkové výrobě elektřiny v Česku podílel pouze 1,6 %, což je pátá nejnižší hodnota mezi kraji. Téměř 70 % elektrické energie bylo vyprodukováno souhrnně v krajích Ústeckém (26,4 %), Jihočeském (22,7 %) a na Vysočině (20,2 %).

Graf 3.15 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů)

V posledních deseti letech se poprvé vyrobilo v kraji více elektřiny ve fotovoltaických elektrárnách než v těch plynových a spalovacích.

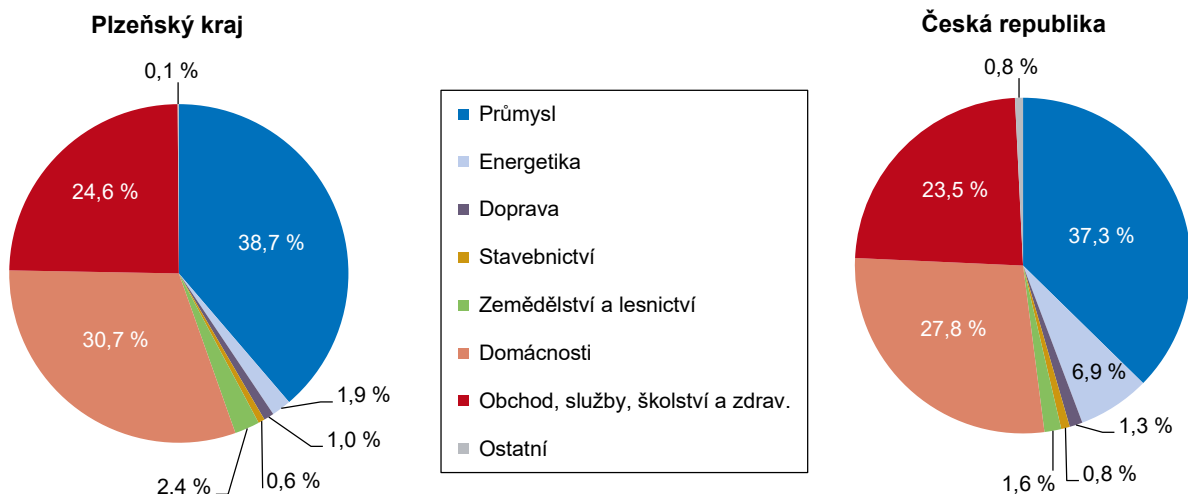
I přes značný meziroční pokles ve výrobě elektřiny jsou parní elektrárny **majoritním producentem** v Plzeňském kraji. V roce 2023 v nich bylo vyrobeno 51,6 % celkového objemu elektrické energie v kraji. Parní elektrárny jsou dominantou Ústeckého kraje, který zajišťuje více než polovinu výroby v ČR v tomto typu elektráren. V Plzeňském regionu se významně podílely na výši vyrobené elektrické energie také elektrárny fotovoltaické (20,9 %) a plynové a spalovací (20,0 %). V desetiletém horizontu se zde poprvé vyprodukovalo více elektřiny v solárních elektrárnách než v těch plynových a spalovacích. Z hlediska fotovoltaiky se na celkové výrobě v ČR podílíme 9,1 %, což je čtvrté nejvyšší procento mezi ostatními regiony. Elektřina získávaná ze slunce je typická pro Jihomoravský kraj, kde byla v roce 2023 vyrobena pětina celorepublikové solární energie.

Celkem 61,4 % vyrobené elektrické energie v Plzeňském kraji pochází z obnovitelných zdrojů.

V roce 2023 se v Plzeňském kraji vyrobilo 773,3 GWh **elektřiny z obnovitelných zdrojů energie**, meziročně o 4,5 % méně. Největší množství této elektřiny bylo vyprodukováno v krajích Středočeském (2 243,6 GWh), Ústeckém (1 452,8 GWh) a Jihomoravském (1 175,9 GWh), Plzeňský region se umístil na šesté pozici. V posledních pěti letech se elektrická energie z obnovitelných zdrojů na celkové výrobě elektřiny v kraji pohybovala kolem 55 %, v roce 2023 se však její podíl značně zvýšil na 61,4 %. Elektrická energie z obnovitelných zdrojů se u nás nejčastěji získávala z fotovoltaických elektráren (34,0 %), bioplynu (27,2 %) a biomasy (22,0 %). Zatímco výroba v solárních elektrárnách meziročně vzrostla o 11,8 %, výroba energie z biomasy poklesla o 25,4 %.

Graf 3.16 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu

V posledních dvou letech spotřeba elektřiny v Plzeňském kraji klesá mimo jiné i v důsledku růstu cen energií.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 spotřebováno 2 938,1 GWh elektřiny netto, to je 5,3 % z celorepublikové spotřeby. Na **spotřebě elektrické energie** se v kraji největší měrou podílí průmysl (38,7 %), následují domácnosti (30,7 %) a odvětví obchodu včetně služeb, školství a zdravotnictví (24,6 %). Od roku 2018 spotřeba elektřiny meziročně klesala, výjimkou byl pouze rok 2021, kdy došlo k nárůstu o 6,2 %. V roce 2020 byl pokles spotřeby elektrické energie v řadě odvětví ovlivněn omezováním výroby a služeb v důsledku pandemie covid-19. Zrušení těchto opatření v polovině roku 2021 zase vedlo k navýšení spotřeby elektřiny. Konkrétně v průmyslu se snížila spotřeba v roce 2020 o 9,5 % a v následujícím roce hned

vzrostla o 7,2 %. Chování domácností korespondovalo s vývojem ekonomiky v Česku. Nejprve v letech 2020 a 2021 spotřebovávaly meziročně více energie, což souviselo s uzavřením provozoven služeb, prací z domova nebo distanční výukou žáků a studentů, poté se situace obrátila a jejich spotřeba klesla v roce 2022 téměř o 10 %, mimo jiné i v důsledku růstu tržních cen energií.

Spotřeba plzeňských domácností na 1 obyvatele byla pátá nejvyšší v Česku.

Plzeňské domácnosti v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2023 spotřebovaly 1 478,4 kWh elektřiny, to je pátá nejvyšší spotřeba mezi kraji. Nejvyšších hodnot dosahuje Středočeský (1 988,3 kWh) a Jihočeský kraj (1 710,8 kWh), nejúspornější jsou domácnosti v Praze (1 110,7 kWh) a v Moravskoslezském kraji (1 155,3 kWh). **Spotřeba elektřiny v domácnostech na 1 obyvatele** v Plzeňském kraji již dva roky klesá, v roce 2022 o 13,1 %, v roce 2023 o 2,6 %.

Z důvodu narušení dodávek zemního plynu v posledních dvou letech jeho spotřeba v kraji značně poklesla, v roce 2022 o 13,6 %, v roce 2023 o dalších 12,0 %.

Zatímco v roce 2021 dosahovala **spotřeba zemního plynu** v kraji i v ČR svého dlouhodobého maxima, v roce 2023 byla situace přesně opačná. Od roku 2022 je spotřeba ovlivněna válečným konfliktem na Ukrajině, jenž má nepříznivý dopad na energetické trhy. Řada úsporných opatření a přechod zákazníků na jiné zdroje energie podpořené i mírnějším průběhem počasí v zimních obdobích posledních dvou let způsobily úsporu spotřeby zemního plynu v Plzeňském kraji o 13,6 % v roce 2022 a dalších 12,0 % v roce 2023. V roce 2023 bylo v kraji spotřebováno 306 mil. m³ plynu, což je sedmá nejnižší hodnota v rámci celé ČR. Nejvíce plynu, 14,8 % z celorepublikového objemu, odebral Ústecký kraj (988 mil. m³) kvůli vysoké spotřebě velkoodběratelů (785 mil. m³). V Plzeňském kraji se na spotřebě zemního plynu nejvíce podíleli velkoodběratelé (42,1 %) a domácnosti (28,3 %). Úspora zemního plynu v posledních letech se u domácností projevila výrazněji než u velkoodběratelů. Domácnosti spotřebovaly v roce 2022 meziročně o 21,5 % a v roce 2023 o 11,6 % plynu méně, pokles u velkoodběratelů byl 7,2 % v roce 2022 a 13,2 % v roce 2023.

Spotřeba zemního plynu v plzeňských domácnostech na 1 odběratele je čtvrtá nejnižší mezi kraji.

Spotřeba zemního plynu v domácnostech na 1 odběratele (domácnost) byla v roce 2023 v Plzeňském kraji 601 m³, což je nejnižší hodnota za posledních 15 let. V roce 2022 se meziročně snížila tato spotřeba o 20,5 %, v roce 2023 o dalších 10,7 %. Plzeňský region má tak čtvrtou nejnižší spotřebu plynu v domácnostech na 1 odběratele. Nejvíce úsporné jsou domácnosti v Moravskoslezském, Karlovarském a Ústeckém kraji, naopak nejvyšší spotřebu mají Středočeši.

Stavebnictví, stavební povolení

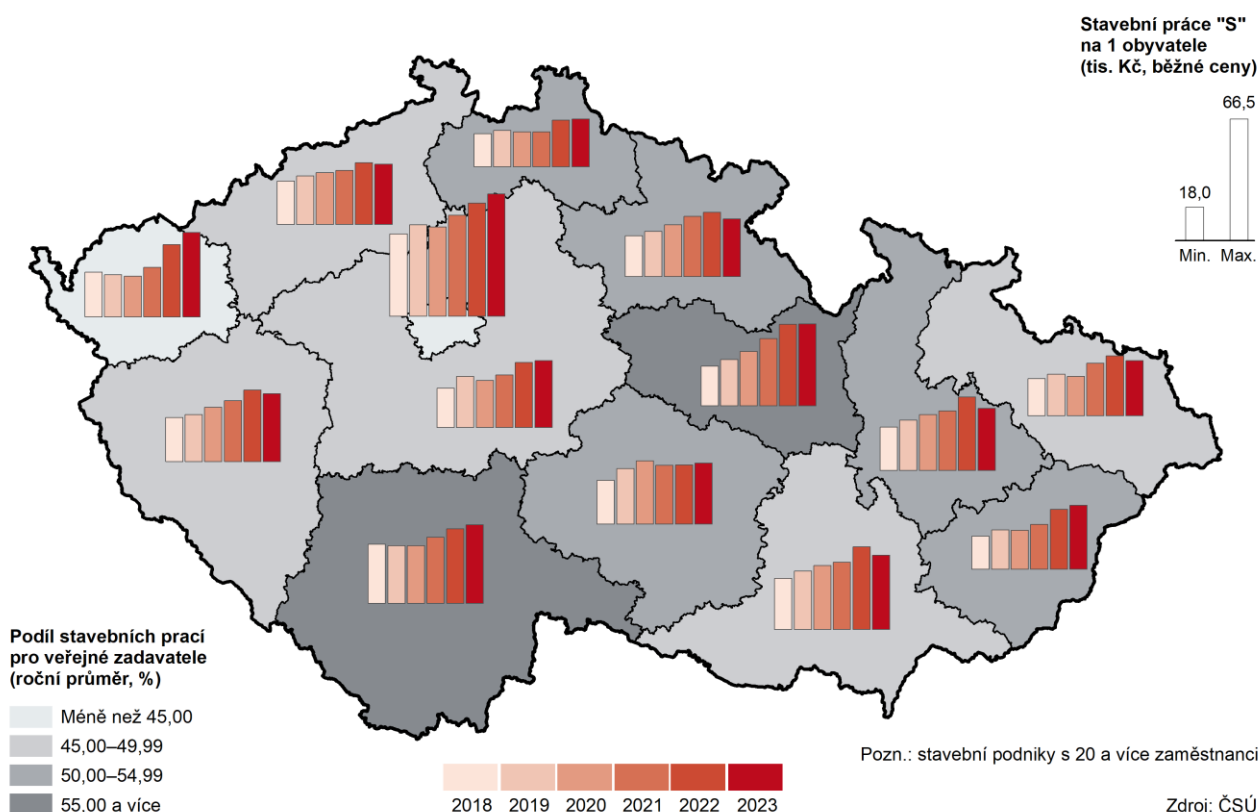
Objem základní stavební výroby se v podnicích se sídlem v Plzeňském kraji meziročně zvýšil o 20,8 %.

Podle předběžných údajů mělo v roce 2023 sídlo v Plzeňském kraji celkem 26 **stavebních podniků** zaměstnávajících 50 a více zaměstnanců a jejich počet za poslední čtyři roky zůstává stabilní. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích se však meziročně zvýšil o 6,8 % (tj. 215 osob) na současnou hodnotu 3 389 zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda v tomto odvětví meziročně v kraji stoupla o 2 380 Kč, tj. o 5,0 %, a s dosaženou hodnotou 49 606 Kč je tak pouze mírně pod úrovní celorepublikového průměru (49 776 Kč). Objem **základní stavební výroby** (ZSV) u podniků se sídlem v Plzeňském kraji (zaměstnávajících 50 a více zaměstnanců) meziročně vzrostl o 20,8 % na 10 074 mil. Kč (v běžných cenách) a tento nárůst byl nejvyšší mezi kraji. Na republikové úrovni narostla ZSV o 7,2 %. Produktivita práce vyjádřená jako podíl ZSV na 1 zaměstnance dosáhla hodnoty 2 973 tis. Kč, což je v meziročním porovnání o 13,1 % více. Z hlediska struktury ZSV se u pozemního stavitelství objem zvýšil o 7,8 % a u inženýrského stavitelství dokonce o 22,8 %.

Objem stavebních prací „S“ podle místa stavby se meziročně snížil o 3,2 %.

Objem stavebních prací „S“ v tuzemsku podle místa stavby (subjekty s 20 a více zaměstnanci) se meziročně snížil o 3,2 % na 22 483 mil. Kč. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v Karlovarském kraji (o 18,2 %), naopak největší pokles byl mapován v kraji Olomouckém (o 15,3 %). Plzeňský kraj se na celorepublikovém objemu stavebních prací podle místa stavby podílel 5,2 %, což představovalo osmou nejvyšší hodnotu podílu mezi kraji. Největšího objemu tradičně dosahuje Hl. město Praha, které se na celorepublikovém objemu uvedených prací podílí více než jednou pětinou (21,2 %). Veřejné zakázky v kraji, které představovaly 43,6 % z objemu stavebních prací „S“ podle místa stavby, meziročně klesly o 11,9 %. Naopak v rámci sledování objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku podle sídla podniku (subjekty s 20 a více zaměstnanci) došlo k mírnému meziročnímu nárůstu o 2,9 % na současnou hodnotu 13 528 mil. Kč. Stejně jako u stavebních prací podle místa stavby zde dominuje Hl. město Praha, které se na republikovém objemu podílí 40,4 %. V Plzeňském kraji pak podíl 3,1 % představoval čtvrtou nejnižší hodnotu mezi kraji ČR. **Míru intenzity stavební výroby** na daném území udává ukazatel stavebních prací „S“ podle místa stavby na 1 obyvatele. V Plzeňském kraji dosáhl tento ukazatel v roce 2023 hodnoty 36,8 tis. Kč a došlo tak k mírnému meziročnímu poklesu o 2 tis. Kč. Na celorepublikové úrovni činila v roce 2023 hodnota ukazatele 39,6 tis. Kč.

Stavební práce "S" podle místa stavby v krajích v letech 2018 až 2023

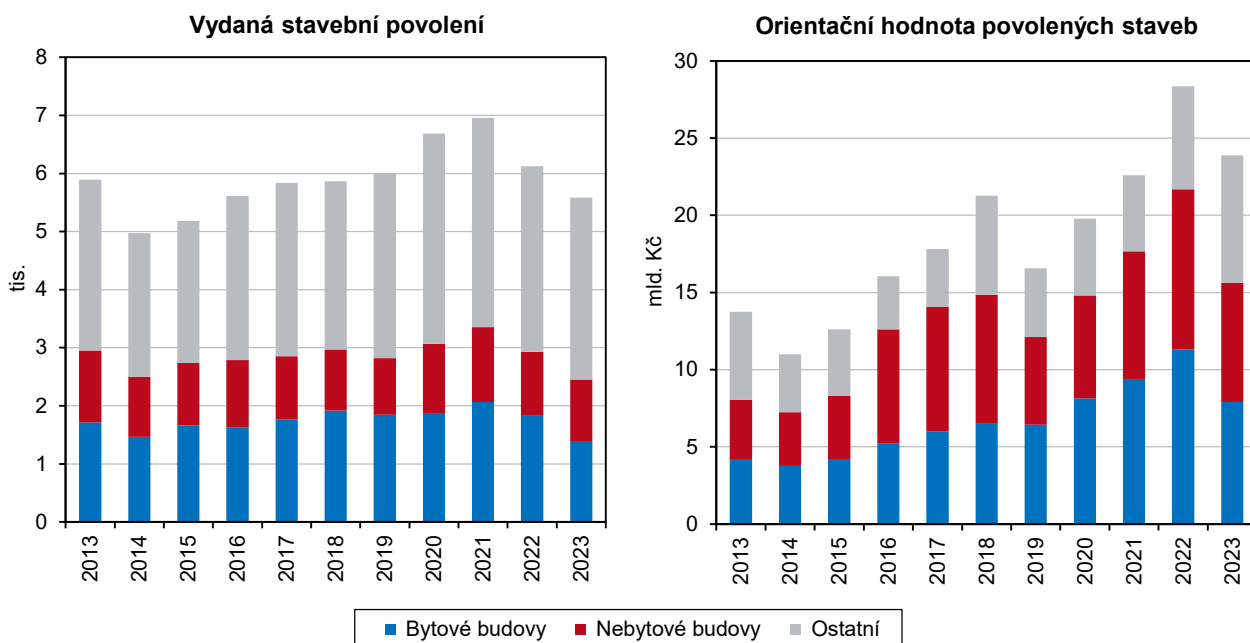
Okres Plzeň-sever jako jediný v kraji zaznamenal meziroční zvýšení počtu stavebních povolení.

V Plzeňském kraji bylo v průběhu roku 2023 vydáno 5 585 **stavebních povolení**. Z celkového počtu vydaných stavebních povolení v ČR tvořil počet povolení v kraji 7,3 %. Z meziročního srovnání je patrný pokles počtu vydaných stavebních povolení o 8,8 %. Při retrospektivním pohledu vývoje je zřejmý růst počtu stavebních povolení od roku 2014 až do roku 2021 následovaný postupným poklesem. Nejvyšší počet stavebních povolení byl vydán v okrese Plzeň-sever a to 1 746, naproti tomu

nejmenší počet 504 v okrese Domažlice. Počet stavebních povolení v okrese Plzeň-sever je dlouhodobě násobně vyšší než v ostatních okresech kraje, jejich počet například více než dvojnásobně překračuje počet stavebních povolení udělených v okrese Klatovy, který je co do počtu obyvatel srovnatelný. Rozdíl je dán nejvíce počtem vydaných stavebních povolení na inženýrské stavby, v okrese Plzeň-sever bylo pro tyto účely vydáno 1 070 povolení, v okrese Klatovy pouze 513 povolení. Právě okres Plzeň-sever byl také jediný v Plzeňském kraji, který zaznamenal meziroční nárůst počtu stavebních povolení, a to o 5,7 %. Naopak nejvýraznější pokles byl evidován v okrese Tachov, kde se jejich počet snížil o více než čtvrtinu (25,2 %). Ze všech vydaných stavebních povolení v kraji bylo 56,1 % určeno na inženýrské stavby, zbytek poté na stavby budov. Z celkového počtu 2 451 stavebních povolení určených na stavby budov tvořily z 56,8 % budovy bytové a zbylých 43,2 % budovy nebytové.

Graf 3.17 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

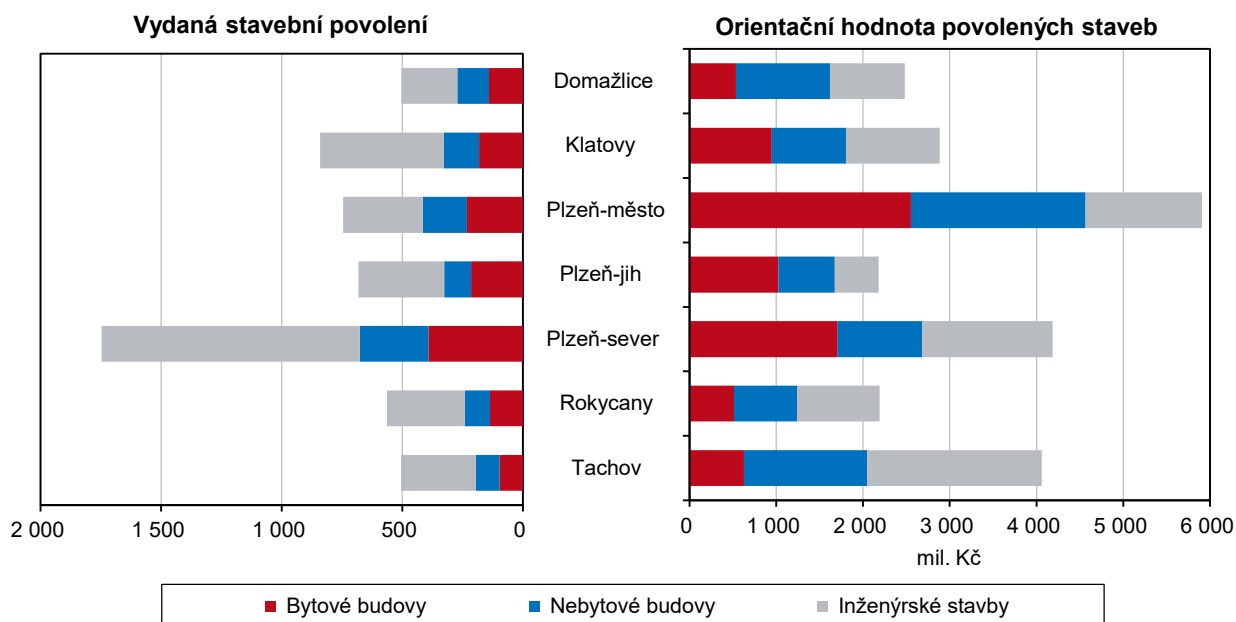
Orientační hodnota nové bytové výstavby v Plzeňském kraji meziročně klesla o 33,2 %, což představovalo nejvýraznější snížení v mezikrajském porovnání.

Významným ukazatelem budoucí hodnoty výstavby je také **orientační hodnota povolených staveb**, která v Plzeňském kraji činila v roce 2023 celkem 23 889 mil. Kč, což znamená meziroční pokles o 15,7 %. Tento pokles je způsoben snižující se hodnotou staveb budov (o 27,9 %), která je do jisté míry kompenzována nárůstem předpokládané hodnoty inženýrských staveb (o 23,8 %). Při srovnání je však nutné zmínit, že předchozí rok 2022 byl z hlediska orientační hodnoty staveb abnormální, neboť bylo dosaženo v kraji nejvyšší hodnoty od roku 1994. Na celorepublikové úrovni došlo k nárůstu ukazatele orientační hodnoty staveb o 5,9 %. Z mezikrajského porovnání vyplývá, že pokles byl zaznamenán kromě Plzeňského regionu jen v krajích Královéhradeckém, Hl. městě Praze a Středočeském, ostatní kraje naopak vykazovaly růst. Na celkovém objemu celorepublikové orientační hodnoty vydaných stavebních povolení se Plzeňský kraj podílel 5,1 %. **Orientační hodnota staveb na 1 stavební povolení** meziročně klesla v Plzeňském kraji o 7,6 % na hodnotu 4 277 tis. Kč. Na celorepublikové úrovni došlo naopak k růstu o 17,7 %. Z hlediska mezikrajského srovnání orientační hodnoty staveb na 1 stavební povolení dosáhlo nejvyšší hodnoty Hl. město Praha

(16 770 tis. Kč), což bylo 2,7krát více, než byl průměr ČR (6 113 tis. Kč). S ohledem na strukturu celkové orientační hodnoty povolovaných staveb tvořily největší část stavební povolení na budovy, a to 65,5 %, zbylých 34,5 % hodnoty vytvářely inženýrské stavby. Z budov poté největší část hodnoty tvořila nová výstavba bytových budov 41,8 %, nová výstavba nebytových budov jen 25,6 %. Zbývající orientační hodnota byla tvořena stavebními povoleními udělenými na změny již dokončených staveb. Ty se týkaly ze 72,9 % nebytových budov. U budov bytových činil podíl nové výstavby 82,5 % a u budov nebytových tvořila nová výstavba 51,9 % z orientační hodnoty. Orientační hodnota nové bytové výstavby v Plzeňském kraji meziročně klesla o 33,2 %, což představovalo nejvýraznější snížení v mezikrajském porovnání. V rámci celé ČR byl nárůst orientační hodnoty nové bytové výstavby mapován pouze u pěti regionů, z nichž nejvyšší byl zaznamenán v kraji Libereckém, kde se hodnota meziročně téměř zdvojnásobila (růst o 96,4 %). V rámci Plzeňského kraje došlo k poklesu i u orientační hodnoty nové nebytové výstavby, jejíž hodnota klesla dokonce o 38,2 %.

Graf 3.18 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Plzeňského kraje v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

K nárůstu orientační hodnoty povolených staveb došlo pouze v okresech Domažlice a Tachov.

Z pohledu **okresního členění** došlo k nárůstu orientační hodnoty povolovaných staveb pouze v okresech Domažlice o 26,7 % a Tachov o 8,0 %. Právě okres Domažlice byl také jediným, kde byl zaznamenán meziroční nárůst hodnoty stavby budov o 5,3 %, který byl vytvářen růstem hodnoty povolených budov nebytových. Kromě budov se však v okrese Domažlice výrazně navýšila i předpokládaná hodnota povolených inženýrských staveb, která se meziročně více než zdvojnásobila. Naopak nejvýraznější pokles orientační hodnoty staveb byl mapován v okrese Plzeň-město, kde se předpokládaná hodnota snížila o 35,4 %, a to díky největšímu snížení hodnoty staveb budov mezi okresy Plzeňského kraje (o 43,0 %). Konkrétně byl v tomto případě pokles patrný jak u hodnoty budov nebytových (o 58,2 %), tak i u budov bytových (o 19,9 %). I přes výrazný pokles vytváří okres Plzeň-město téměř čtvrtinu hodnoty povolených staveb v kraji. Nejvyšší orientační hodnoty povolených staveb na 1 stavební povolení bylo dosaženo v okrese Tachov, a to 8 038 tis. Kč, což převyšuje krajský průměr o 3 760 tis. Kč. Zároveň v rámci tohoto okresu došlo k nejvyššímu meziročnímu navýšení tohoto ukazatele o 44,4 %.

Druhá nejvyšší hodnota byla mapována v okrese Plzeň-město, kde na jedno stavební povolení připadlo v průměru 7 932 tis. Kč. Nejnižší hodnota byla dosažena v okrese Plzeň-sever 2 397 tis. Kč, kde bylo evidováno velké množství drobnějších staveb.

Bytová výstavba

Pokles počtu zahájených bytů o 31,2 % v Plzeňském kraji byl druhý nejvýraznější v mezikrajském porovnání.

V roce 2023 byla v Plzeňském kraji **zahájena výstavba** 1 935 bytů, což představuje ve srovnání s předchozím rokem výrazný pokles (o 31,2 %), a jedná se tak o druhý nejzásadnější pokles v mezikrajském porovnání. Více se počet zahájených bytů snížil už pouze v kraji Olomouckém, a to o 34,4 %. K poklesu tak došlo kromě dvou krajů ve všech regionech ČR. Nárůst zaznamenal pouze Karlovarský kraj (12,4 %), kde však absolutní počet zahájených bytů dosahuje nejnižší hodnoty v republice, a Jihočeský kraj (1,8 %). Na celorepublikové úrovni zahájená výstavba bytů meziročně klesla o 15,5 %. V počtu zahájených bytů v ČR vede Středočeský kraj s 6 045 byty. Plzeňský region se na celorepublikové výstavbě podílel 5,4 % počtu zahájených bytů. Z hlediska struktury nově zahájené výstavby bytů v Plzeňském kraji došlo v roce 2023 k razantnímu poklesu zahájených bytů v bytových domech. Zatímco v roce 2022 jich bylo 1 217, v nadcházejícím roce byl zaznamenán pokles na méně než polovinu (pokles o 52,2 %) na 582 bytů. Na celkovém počtu zahájených bytů v kraji se tak byty v bytových domech podílely pouze 30,1 %. V rodinných domech se začalo stavět 1 023 bytů a jejich meziroční pokles (o 21,8 %) tedy nebyl tak razantní. V kraji jejich počet představoval 52,9 % ze zahájených bytů celkem. Zbytek výstavby bytů připadl na nástavby, vestavby a přístavby v rodinných a bytových domech či specializovaných domovech, přesné počty nejsou za rok 2023 k dispozici. Nepatrný podíl tvořily zahájené byty v nebytových budovách, celkem to bylo 147 bytů.

Kromě Tachova došlo k meziročnímu poklesu počtu zahájených bytů ve všech okresech kraje.

V rámci kraje došlo k poklesu **zahájené bytové výstavby** meziročně ve všech okresech kromě Tachova, kde byla v roce 2023 mapována hodnota totožná s rokem předchozím (211). Nejvýraznější snížení počtu zahájených bytů bylo zaznamenáno na Rokycansku, kde došlo k poklesu téměř na polovinu z 202 zahájených bytů na 102 v roce 2023. Následoval okres Domažlice s poklesem o 47,6 %, celkem zde byla zahájena výstavba pouze 97 bytů, což je nejméně mezi okresy Plzeňského kraje. Nejnižší pokles byl mapován v okrese Plzeň-město, kde se počet zahájených bytů meziročně snížil jen o 22,1 % a zároveň je zde lokalizován největší počet zahájených bytů v kraji (768), z nichž 63,9 % tvořily byty v bytových domech.

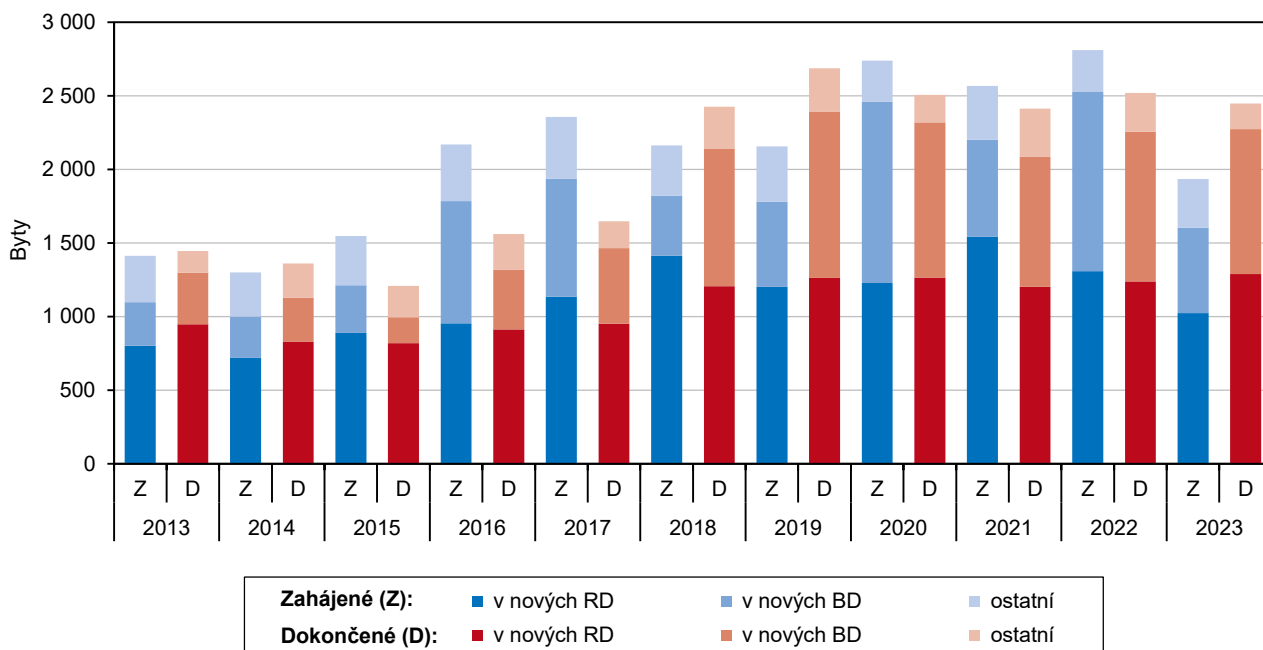
Meziroční pokles výstavby byl patrný i v případě dokončených bytů, kterých bylo o 2,8 % méně.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 **dokončeno** celkem 2 449 bytů, tj. o 2,8 % méně než v předchozím roce. Z nich více než polovinu (52,6 %) představovaly dokončené byty v rodinných domech, jejichž počet se meziročně mírně zvýšil (o 4,0 %). Pokles mapovaný v kraji je tak připisován zejména klesající dokončené výstavbě bytů v bytových domech, kterých bylo v roce 2023 dokončeno pouze 985, což je o 3,2 % méně než v roce 2022. Přesné počty bytů vzniklých úpravami dokončených domů a dalšími novými úpravami (nástavby, přístavby, vestavby) nejsou pro rok 2023 k dispozici. Nové byty vznikly též úpravou nebytových budov, kde bylo dokončeno celkem 33 bytů. Obdobný trend poklesu je mapován i na celorepublikové úrovni, kde došlo k mírnému meziročnímu snížení počtu dokončených bytů celkem o 3,4 %. Na rozdíl od Plzeňského kraje je však snížení patrné zejména díky klesajícímu počtu bytů v rodinných domech (5,9 %), naopak dokončených bytů v bytových domech bylo meziročně v ČR téměř shodný počet (pouze o 5 bytů více v roce 2023). Nejvíce bytů bylo v mezikrajském srovnání dokončeno ve Středočeském kraji (6 634 bytů) a v Hl. městě Praze (6 410 bytů). Naopak nejméně bytů bylo v roce 2023 dokončeno

v kraji Karlovarském (771 bytů) a Libereckém (1 186 bytů). Plzeňský region se počtem dokončených bytů umístil v mezikrajském srovnání na pátém nejvyšším místě. Počet dokončených bytů v regionu představuje 6,4 % z republikového počtu celkem. Ze vztahu dokončených a zahájených bytů je patrné, že po třech letech (2020–2022) výrazně rozestavěnější bytové výstavby mimo jiné z důvodu pandemie covid-19 a jeho vlivu na fungování stavebních úřadů, samotného nedostatku stavebních kapacit a zvyšování cen stavebních materiálů, došel v roce 2023 Plzeňský kraj do fáze dokončování. Naopak se zde projevil převyšující počet dokončených bytů nad zahájenými, což ovlivňuje kombinace vysokých úrokových sazeb a stále se zvyšujících cen stavebních materiálů, práce atd.

Graf 3.19 Bytová výstavba v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

V okrese Plzeň-sever byla mapována nejnížší hodnota průměrné obytné plochy na 1 byt v rodinném domě v porovnání mezi všemi okresy ČR.

Průměrná obytná plocha jednoho dokončeného bytu dosáhla v Plzeňském kraji v roce 2023 hodnoty 66,7 m², což je o 4,2 m² méně než je průměr ČR a jedná se tak o třetí nejnížší hodnotu v mezikrajském porovnání. Mezi okresy Plzeňského kraje dominuje s nejvyšší hodnotou 90,3 m² okres Domažlice, naopak nejmenší plochu díky výstavbě zejména bytových domů vykazuje okres Plzeň-město (53,2 m²). Z hlediska dokončených bytů v rodinných domech byla evidována průměrná plocha na 1 byt v kraji 86,1 m², což je o 6,0 m² méně, než byl průměr ČR, a zároveň druhá nejnížší hodnota mezi kraji. Největší průměrná obytná plocha v dokončených rodinných domech v rámci kraje byla mapována v okrese Domažlice (95,3 m²). Nejmenší hodnotu zaznamenal poté okres Plzeň-sever 79,0 m², což byla zároveň nejnížší hodnota mezi okresy celé ČR.

Investiční náklady na pořízení bytu v bytovém domě v Plzeňském kraji jsou výrazně nižší než v průměru ČR.

V roce 2023 dosahovaly průměrné **investiční náklady** na jeden byt v Plzeňském kraji v rodinném domě 4,7 mil. Kč, v bytovém domě to bylo zhruba o 2,6 mil. Kč méně (2,1 mil. Kč). Ve srovnání s průměrem České republiky se hodnota bytu v rodinném domě příliš nelišila (5,0 mil. Kč), naopak v případě bytů v domě bytovém byla hodnota v průměru ČR vyšší o 1,3 mil. Kč (3,4 mil. Kč) proti té za kraj. V rámci tohoto ukazatele jsou zřejmé relativně velké regionální rozdíly. Nejlevnější byty v bytových domech se staví v Karlovarském kraji. Investiční náklady zde vycházejí

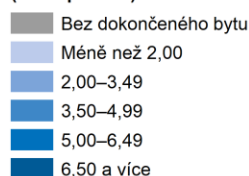
v průměru na 1,7 mil. Kč. Byty v rodinných domech vycházejí nejlevněji v Královéhradeckém kraji, kde takový byt přijde na 4,6 mil. Kč. Není překvapením, že Hl. město Praha drží prvenství v nejvyšších investičních nákladech na byt jak v bytovém domě (4,0 mil. Kč), tak také v rodinném domě (7,6 mil. Kč).

V okrese Plzeň-sever bylo v roce 2023 dokončeno o 37,5 % více bytů zejména díky bytovým domům.

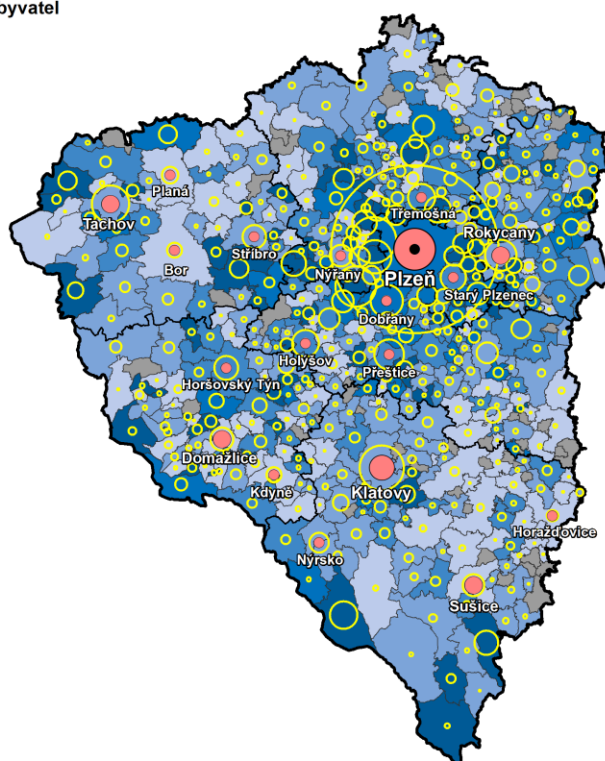
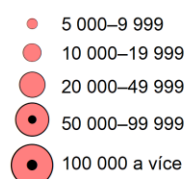
V meziokresním srovnání došlo kromě okresů Plzeň-sever, Plzeň-jih a Rokycany k meziročnímu poklesu počtu dokončených bytů u zbylých okresů kraje. Nejvyšší meziroční pokles počtu dokončených bytů o 39,6 % byl evidován na Klatovsku. Naopak největší nárůst dokončených bytů zaznamenal okres Plzeň-sever (o 37,5 %), a to zejména díky výraznému růstu počtu dokončených bytů v bytových domech (o 87,0 %). V absolutních počtech dokončených bytů je okres Plzeň-sever (576) druhý v kraji po okrese Plzeň-město, kde bylo v roce 2023 dokončeno 816 bytů.

Bytová výstavba v obcích Plzeňského kraje v letech 2018 až 2023

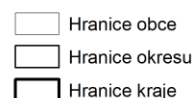
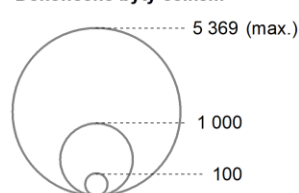
Dokončené byty na 1 000 obyvatel (roční průměr)

Obce s počtem obyvatel 5 000 a více k 31. 12. 2023

Dokončené byty celkem

Zdroj: ČSÚ

Zvýšená intenzita bytové výstavby je zřejmá zejména v zázemí krajského města.

Intenzita bytové výstavby udává počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel, což lépe vystihuje aktivity v bytové výstavbě s ohledem na počet obyvatel daného regionu. V roce 2023 dosáhl tento ukazatel v Plzeňském kraji hodnoty 4,01 bytu, která meziročně mírně klesla (o 0,20). Ve srovnání s republikovým průměrem se v kraji jedná o hodnotu vyšší o 0,51 (3,50), což předznamenává nadprůměrnou aktivitu při výstavbě bytů v mezikrajské porovnání, kdy vyšší hodnoty bylo dosaženo pouze v Hl. městě Praze (4,66), Středočeském (4,57) a Jihomoravském kraji (4,33). Nejnižší hodnota byla evidována v kraji Ústeckém (1,57). V detailu okresů poté v rámci Plzeňského kraje dominují příměstské regiony v zázemí krajského města, a to okres Plzeň-sever (6,92), Rokycany (4,86) a Plzeň-jih (4,42). Tam zejména mladí lidé směřují z okolí kvůli lepší dojezdové vzdálenosti pracovních příležitostí a zároveň cenově dostupné realizaci vlastního bydlení často s preferencí

venkovského přírodního prostředí mimo samotné centrum Plzně. Konkrétně hodnota mapovaná v okrese Plzeň-sever je po okrese Český Krumlov (7,27) druhá nejvyšší v meziokresním porovnání celé ČR. Zvýšená intenzita bytové výstavby se mimo zázemí Plzně vyskytovala i v některých obcích lokalizovaných mimo jiné např. v oblastech Šumavy a Českého lesa, které jsou atraktivní z hlediska tzv. druhého bydlení a lidé sem směřují výstavbu rekreačních objektů.

Ceny nemovitostí

Od roku 2015 převažoval rostoucí trend cenových indexů u rodinných domů i bytů.

Pro zhodnocení období mezi roky 2015–2023 je možné užití řady cenových indexů s bazickým rokem 2015. Vývoj cen nemovitostí v kraji od roku 2015 ukazuje jednoznačně na rostoucí trend s občasným zakolísáním cenových indexů u rodinných domů i bytů.

Ceny bytů v regionu mírně poklesly od konce roku 2022.

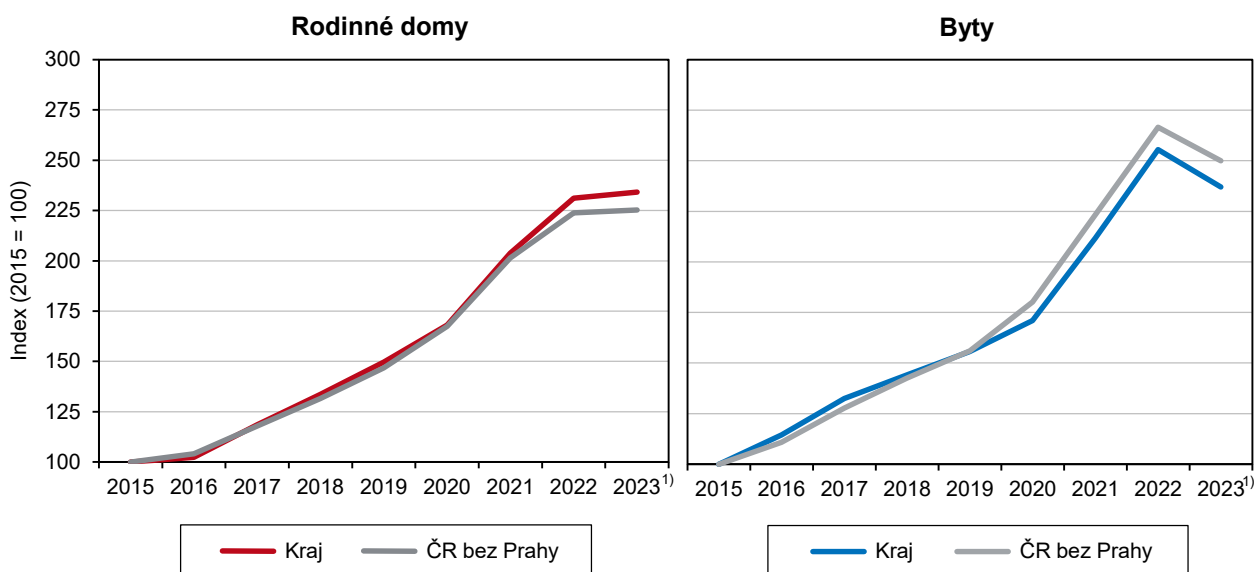
Nepřetržitý **cenový růst bytů** v Plzeňském kraji je prvně přerušen v posledním kvartálu roku 2017, kdy dochází k mírnému poklesu ceny. V následujících letech došlo k menším výkyvům ceny vždy v druhé polovině roku, tedy ve 4. čtvrtletí 2018, v letech 2019 a 2020 to bylo ve 3. čtvrtletí. Index cen bytů v kraji od počátku roku 2021 výrazně rostl a ve 3. čtvrtletí roku 2022 vystoupal až na hodnotu 260,3 %. Závěr roku 2022 je ve znamení mírného poklesu cen bytů nejen v regionu, ale i v ČR, který pokračuje i v roce 2023.

Ceny rodinných domů na přelomu let 2022/2023 poklesly.

Vývoj cen rodinných domů téměř kopíruje trend vývoje cen bytů, jen v posledních dvou letech rostou ceny rodinných domů pomaleji. Od roku 2016 zaznamenávají ceny rodinných domů plynulý růst s drobnými výkyvy ve 3. čtvrtletí let 2017 a 2019 a následně hned v 1. čtvrtletí roku 2020. **Index cen rodinných domů** dosáhl ve 3. čtvrtletí roku 2022 hodnoty 241,2 %. Také ceny rodinných domů v Plzeňském kraji v posledním kvartálu roku 2022 a na začátku roku 2023 poklesly, a to výrazněji než na republikové úrovni. V průběhu roku 2023 opět rodinné domy nabírají na intenzitě růstu cen.

Graf 3.20 Indexy cen nemovitostí v Plzeňském kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČÚZK

¹⁾ údaje za rok 2023 jsou předběžné

Od roku 2019 jsou indexy cen bytů v Plzeňském kraji pod úrovní ČR.

Indexy cen bytů v ČR ve sledovaném období převážně převyšují indexy v Plzeňském regionu. Index cen bytů v ČR od roku 2015 plynule rostl, přičemž tempo růstu od roku 2021 zrychlilo a až v závěru roku 2022 je zaznamenán první pokles cen bytů v republice. Pouze mezi roky 2016–2017 cenové indexy bytů v kraji výrazněji převýšily indexy v ČR. U rodinných domů v ČR je tomu naopak, zde byly indexy cen převážně pod úrovní indexů v Plzeňském kraji. Indexy cen rodinných domů v ČR převýšily ty v regionu na počátku sledovaného období, v první polovině roku 2020 a nepatrně i v závěru roku 2021.

V roce 2022 růst cen nemovitostí zpomaluje.

Ceny nemovitostí vykazovaly dlouhodobý rostoucí trend do poloviny roku 2022. Nezanedbatelný vliv na zvýšený zájem o nemovitosti mělo zrušení daně z nabytí nemovitostí nebo i potřeba investovat volné finanční prostředky z možné obavy pokračujícího růstu cen nemovitostí a stupňující se inflace. V České republice poskytovaly banky v roce 2020 a v první polovině roku 2021 hypoteční úvěry za velmi nízké sazby. Od poloviny roku 2021 však dochází k postupnému zvyšování těchto sazeb. Uprostřed roku 2022 růst cen nemovitostí zpomaluje a ke konci roku dochází k mírnému poklesu.

Průměrná kupní cena za rodinný dům v roce 2022 vzrostla od roku 2020 nejvíce v okrese Domažlice, dále pak v okresech Plzeň-město a Tachov.

Průměrné kupní ceny rodinných domů za 1 m² jsou v Plzeňském kraji nižší než ceny bytů. Výše kupních cen rodinných domů a bytů závisí na konkrétní sídelní struktuře a v jednotlivých okresech je situace odlišná. **Průměrná kupní cena rodinného domu** v roce 2022 vzrostla téměř o třetinu od roku 2020. Pokud porovnáme vývoj kupní ceny mezi okresy, nejvíce vzrostly ceny za rodinný dům v okresech Domažlice (o 51,7 %), Plzeň-město (o 51,1 %) a Tachov (o 49,6 %). Růst cen rodinných domů v roce 2022 meziročně zpomalil ve všech okresech kraje kromě Plzně-jihu.

Rodinné domy v Plzeňském kraji se prodávaly za nejvyšší průměrnou kupní cenu v okrese Plzeň-město, za nejnižší na Rokycansku.

V roce 2022 se prodávaly rodinné domy v Plzeňském kraji za průměrnou kupní cenu 43 695 Kč/m². Tato hodnota je ale značně ovlivněna vyšší kupních cen domů v okrese Plzeň-město a tak krajské hodnoty nedosahuje kromě již zmíněného okresu Plzeň-město (70 442 Kč/m²) žádný jiný okres regionu. Rodinné domy s nejnižší průměrnou kupní cenou se daly pořídit v okrese Rokycany (37 502 Kč za 1 m²).

V okresech Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever bylo realizováno nejvíce prodejů rodinných domů v letech 2020-2022.

V období let 2020 až 2022 (tříletý průměr) se prodávaly rodinné domy v kraji s průměrnou velikostí 84 m² za průměrnou kupní cenu 38 120 Kč/m². Na Plzeňsku, tedy v okresech Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever, bylo realizováno nejvíce prodejů rodinných domů. Nejvyšší průměrná kupní cena za 1 m² (55 657 Kč) a nejvyšší průměrná velikost (92 m²) byly zaznamenány u prodeje rodinných domů v okrese Plzeň-město.

Od roku 2020 vzrostla kupní cena bytů nejvíce v okrese Klatovy, dále pak v okrese Plzeň-jih.

V Plzeňském kraji v období let 2020 až 2022 jednotková **kupní cena bytů** v průměru převyšovala cenu rodinných domů. Nejvíce došlo k navýšení průměrné kupní ceny bytů v roce 2022 v okrese Klatovy, kde kupní cena bytu vzrostla od roku 2020 o 74,5 %, dále pak v okrese Plzeň-jih (o 71,9 %). Okres Rokycany zaznamenal více než 50% přírůstek průměrné kupní ceny bytů. Růst cen bytů v roce 2022 meziročně zpomalil v pěti okresech ze sedmi. Meziročně výrazně poskočily ceny bytů na Domažlicku (o 28,0 %), v roce 2021 se jednalo o podstatně nižší nárůst (o 5,6 %). Druhým okresem, kde v roce 2022 růst cen bytů nezpomalil, byl Tachov. Ceny bytů se zde meziročně zvýšily o 23,2 %.

V roce 2022 si obyvatelé kraje zaplatili nejvíce za pořízení bytu v okrese Plzeň-město, naopak v okresech Tachov a Domažlice nejméně.

V Plzeňském kraji se prodávaly byty v roce 2022 za průměrnou kupní cenu 51 984 Kč/m². Obdobná situace týkající se rozptylu kupních cen rodinných domů v jednotlivých okresech kraje je také u bytů. Mezi okresy je dominantní okolí Plzně, kde jsou kupní ceny v kraji nejvyšší. V tomto okrese se prodávaly byty s průměrnou kupní cenou 62 934 Kč za 1 m². V ostatních okresech bylo rozpětí průměrné kupní ceny bytu za 1 m² mezi 37,1–47,1 tis. Kč. Na Tachovsku a Domažlicku se prodávaly byty za nejnižší průměrnou kupní cenu. V okrese Tachov lidé pořídili byt za průměrnou kupní cenu 37 085 Kč/m² a v okrese Domažlice za 38 841 Kč/m².

Jednotková kupní cena bytů v Plzeňském kraji v roce 2022 převyšovala cenu rodinných domů.

Krajská hodnota průměrné kupní ceny bytů v roce 2022 převýšila průměr u rodinných domů o 8 289 Kč za 1 m². Jednotková průměrná kupní cena bytu nepřekonal tu za rodinný dům pouze ve dvou okresech ze sedmi. Jednalo se o okresy Plzeň-město a Tachov.

Okres Plzeň-město je atraktivní lokalitou pro prodej bytů.

Ve sledovaném tříletém období byly v kraji na základě zjištěných údajů zrealizovány prodeje bytů za průměrnou kupní cenu 42 675 Kč/m² o průměrné velikosti bytu 61 m². Atraktivní lokalitou pro nákup bytu v kraji je okres Plzeň-město. Byly zde uskutečněny prodeje bytů s nejvyšší průměrnou kupní cenou za 1 m² (52 727 Kč) a nejnižší průměrnou plochou bytu (59 m²).

Plzeňský kraj patří k místům v ČR, kde se nemovitosti prodávají za vyšší kupní ceny.

V porovnání s ostatními kraji patří Plzeňský region k místům, kde se nemovitosti prodávají za vyšší kupní ceny. Přesto se průměrné kupní ceny rodinných domů i bytů ve sledovaném tříletém období pohybují pod republikovým průměrem, který je ovlivňován hlavně Prahou. Nejdražší rodinné domy a byty se prodávaly v Praze. Nejlevněji se dal pořídit rodinný dům ve Zlínském kraji a byt v Karlovarském kraji.

V období let 2020–2022 byla nejvyšší kupní cena rodinných domů a bytů v Praze, okres Plzeň-město je na pátém místě.

Nejvyšší kupní cena rodinných domů v období let 2020–2022 byla zaznamenána v Hl. městě Praze (91 986 Kč/m²), dále pak v okresech Praha-východ, Praha-západ, Brno-město a první pětici uzavírá okres Plzeň-město (55 657 Kč/m²). Nejlevněji bylo možné koupit rodinný dům v okresech Bruntál, Kroměříž, Písek, Jeseník a Louny, kde se kupní cena za 1 m² pohybovala pod 30 tis. Kč. Byty se prodávaly v tomto sledovaném období za nejvyšší kupní cenu v Praze (99 503 Kč/m²), poté v okresech Brno-město, Hradec Králové, Kladno a Plzeň-město (52 727 Kč/m²). V okresech Sokolov, Chomutov, Bruntál, Teplice a Karviná bylo možné pořídit byt za nejnižší kupní ceny v republice.

Doprava

Nejdelší silniční síť disponuje okres Klatovy a Plzeň-sever.

Silniční a dálniční síť (k 1. 1. 2024) tvoří v Plzeňském kraji 5 142,1 km komunikací, což je o 4,7 km více než v předcházejícím roce. Hustota silnic a dálnic v regionu činí 672 m/km², Plzeňský kraj se řadí mezi kraje s celkovou nižší hustotou silnic a dálnic v České republice. Převážná část dopravních komunikací je tvořena silnicemi III. třídy (60,7 %) a silnicemi II. třídy (29,1 %). Silnice I. třídy tvoří 8,2 % a dálnice 2,1 % z celkové délky komunikací. Dálnice D5 měří 151,8 km a prochází na území Plzeňského kraje pěti okresy (Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov). Nejdelší část dálnice probíhá okresem Tachov (44,7 km). Meziročně došlo na území Plzeňského kraje k mírnému přírůstku silnic pro motorová vozidla (o 6,0 km), silnic I. třídy (o 3,6 km), u ostatních komunikací typu silnice II. a III. třídy dohromady pouze o 1,0 km a u dálnic nebyla zaznamenána žádná změna. Největším počtem km dálnic se může pochlubit Středočeský kraj (361,3 km) následovaný Jihomoravským krajem (160,3 km). Dálniční síť ČR tvoří celkem 1 388,2 km dálnic a meziročně v roce 2023 přibýlo 25,0 km dálnic.

Dopravních prostředků na silnicích stále přibývá.

Podle údajů z **centrálního registru vozidel** bylo v roce 2023 evidováno v Plzeňském kraji 393 261 osobních aut (vč. dodávkových). Ve srovnání s předchozím obdobím se počet osobních aut zvýšil o 12 696 aut, tj. o 3,3 %. Počet vybraných druhů silničních vozidel vzrostl v porovnání s předchozím rokem i u dalších kategorií: motocykly o 3,4 % na 82 726, nákladní auta o 2,9 % na 42 941 a autobusy o 0,5 % na 758. Tato čísla znamenají, že na jednoho obyvatele Plzeňského kraje připadá 0,6 osobního auta a motocykl v průměru vlastní každý 7. obyvatel regionu. Na úrovni ČR pak připadá na jednoho obyvatele v průměru 0,6 osobního auta a motocykl vlastní v průměru každý 8. obyvatel. Plzeňský kraj je tedy průměrně motorizovaný.

Převážně výkony cestujících v regionu výrazně vzrostly za pět let v železniční i autobusové veřejné dopravě.

V rámci Plzeňského kraje bylo v roce 2023 přepraveno 13,9 mil. osob veřejnou **autobusovou dopravou**, což bylo více o 11,9 % ve srovnání s rokem 2018. Železniční dopravu na území kraje využilo pro svou přepravu na 9,2 mil. cestujících. V porovnání s rokem 2018 se jedná o výrazný příliv zákazníků v **železniční dopravě**, za pět let se tak přeprava cestujících v rámci regionu zvýšila o 46,6 %. Od roku 2018 došlo ke snížení **přepravy věcí v rámci kraje** jak v železniční (o 76,9 %), tak i silniční nákladní (o 36,3 %) dopravě. Naopak za pět let významně vzrostl **vývoz/dovoz věcí do/z jiných krajů** při využití silniční nákladní dopravy. V roce 2023 tak bylo silniční nákladní dopravou vyvezeno zboží v objemu 7,0 mil. tun do jiných krajů, z ostatních krajů se do Plzeňského kraje dovezlo 6,8 mil. tun věcí. V železniční dopravě byl v roce 2023 ve srovnání s rokem 2018 zaznamenán mírný nárůst vývozu věcí do jiných krajů a pokles dovozu věcí z jiných krajů.

Cestovní ruch

Počet hromadných ubytovacích zařízení se v Plzeňském kraji meziročně snížil o 21.

V Plzeňském kraji bylo v roce 2023 registrováno celkem 564 **hromadných ubytovacích zařízení** (dále jen HUZ) s 29 469 lůžky. Téměř polovina HUZ (48,8 %) v regionu se vyskytovala v okrese Klatovy (významná rekreační centra na Šumavě). Okres Plzeň-město se na celkovém počtu HUZ v regionu podílel 11,9 % a mezi okresy Plzeňského kraje se umístil na druhém místě. Na Tachovsku a Domažlicku se nacházela dohromady téměř pětina hromadných ubytovacích zařízení z celého regionu. Oba tyto okresy patří k turisticky zajímavým oblastem (lesnaté rekreační části Českého lesa). Meziročně se počet HUZ v kraji snížil o 21, tj. o 3,6 %. Lůžková kapacita stálých lůžek (bez příležitostných) se meziročně snížila o 1 258 lůžek, tj. o 4,1 %.

Kraj se umístil na čtvrtém místě při porovnání využití pokojů a čistého využití lůžek v hotelech a penzionech.

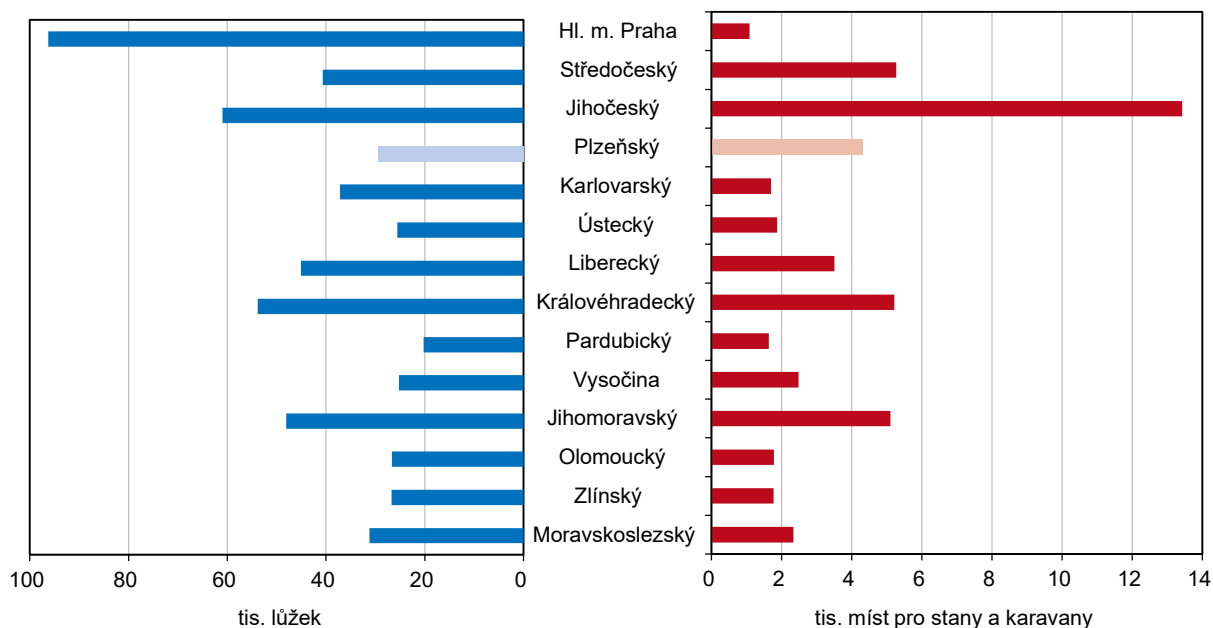
K hodnocení efektivity HUZ slouží ukazatele **využití pokojů a čistého využití lůžek** (tj. obsazenost pokojů a stálých lůžek). V Plzeňském kraji dosáhl ukazatel využití pokojů 38,2 % a ukazatel čistého využití lůžek 32,4 %. V mezikrajském porovnání, co se týká využití pokojů i čistého využití lůžek v hotelech a penzionech, se umístil Plzeňský kraj na čtvrtém místě. Meziročně se v Plzeňském kraji zvýšil ukazatel využití pokojů v hotelech a penzionech o 4,8 p. b. a ukazatel čistého využití lůžek v hotelech a penzionech o 3,5 p. b.

Míst pro stany a karavany ubývá.

V regionu bylo v roce 2023 k dispozici celkem 4 312 **míst pro stany a karavany**, tedy o 719 míst méně než v předchozím roce. Atraktivní lokalitou pro stanování a kempování je jednoznačně Klatovsko, zde bylo k dispozici celkem 1 805 míst. Další významnou oblastí je okres Plzeň-sever, kde bylo k využití 23,4 % míst pro stany a karavany z celého regionu.

Graf 3.21 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

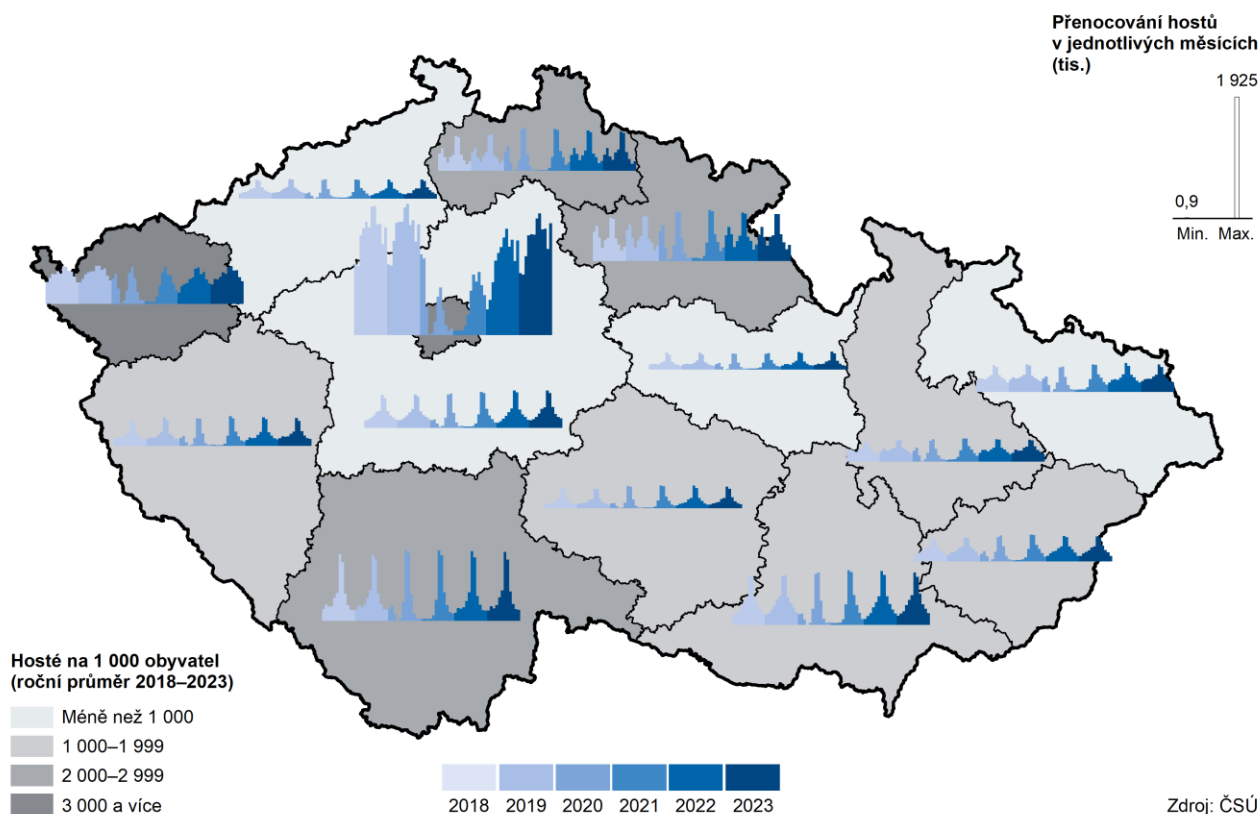
Průměrná doba pobytu návštěvníků v Plzeňském kraji je 3,5 dne.

Počet **přenocování** hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Plzeňském kraji se v meziročním srovnání zvýšil o 4,0 %. Průměrný počet přenocování je 2,5 nocí a průměrná doba pobytu tedy 3,5 dne. Při porovnání s předchozím rokem 2022 se doba přenocování snížila o 0,1 noci. Doba průměrného počtu přenocování ukazovala na krátkodobý charakter těchto cest. V průměrné době pobytu se Plzeňský kraj (3,5 dne) v porovnání s ostatními kraji umístil na desátém místě. Nejdéle pobývali hosté v kraji Karlovarském (4,8 dne), následně v Královéhradeckém (4,0 dne), naopak v Jihomoravském kraji byla doba průměrného pobytu nejkratší (3,0 dne).

V roce 2023 byla v regionu vyšší návštěvnost než před pandemií koronaviru v roce 2019.

Hromadná ubytovací zařízení vykazovala v roce 2023 vyšší návštěvnost ve srovnání s výsledky před pandemií v roce 2019. Plzeňský kraj navštívilo v roce 2023 celkem 898 267 **hostů**. V porovnání s rokem 2022 došlo k nárůstu počtu návštěvníků o 6,8 %. Plzeňský region navštívilo více než 293 tis. zahraničních turistů. Počet hostů ze zahraničí byl v tomto období tak meziročně vyšší o 49 340 hostů, což znamenalo nárůst o 20,2 %. V případě domácích klientů došlo k mírnějšímu nárůstu, a to o 8 138 hostů (1,4 %). Nejvyšší návštěvnost v kraji je standardně v letní sezoně a bylo tomu tak i navzdory koronavirové pandemii v letních měsících roků 2020 i 2021. Do našeho kraje zamíří v průběhu roku téměř dvě třetiny všech hostů v období dubna až září. Mezi nejnavštěvovanější okresy v kraji v roce 2023, kam směřují cizinci, patří Plzeň-město, kde došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu právě počtu zahraničních návštěvníků, a to o 31,4 %. Díky lokalitě je atraktivní také Klatovsko, kam zamířilo téměř o 6 tis. hostů z ciziny více než v roce 2022 (nárůst o 26,8 %). Jediný okres Plzeň-sever zaznamenal meziroční pokles počtu nerezidentů, a to o 7,5 %.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2018 až 2023

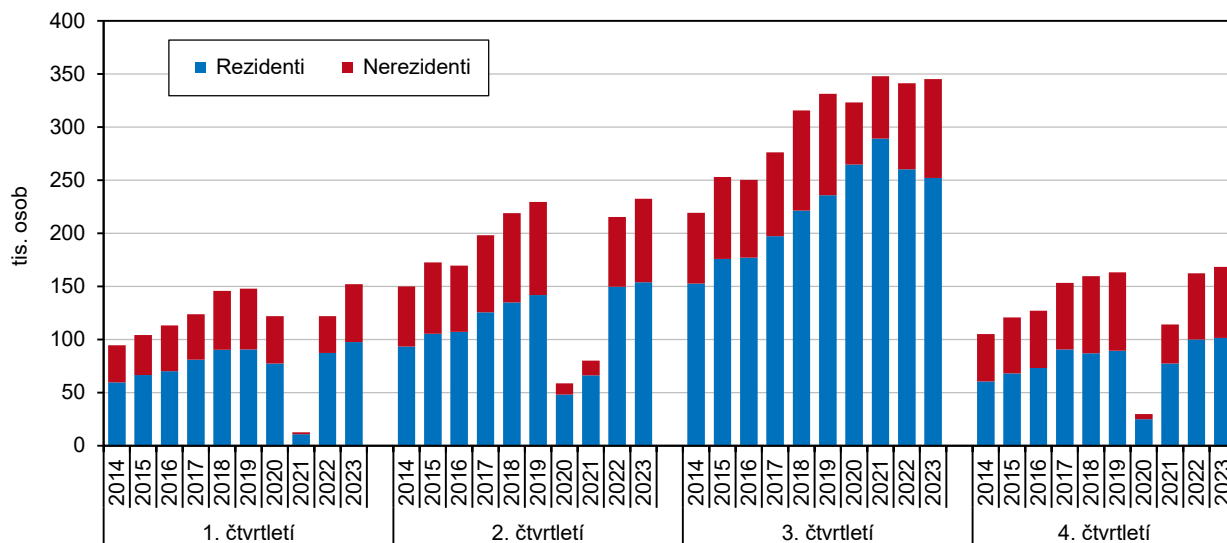

Největší zastoupení mezi zahraniční klientelou mají turisté z Německa.

Z detailního pohledu na strukturu hostů je zřejmé, že **domácí návštěvníci** (605 093) tvořili v roce 2023 převážnou část hostů, a to 67,4 % z celkového počtu hostů v kraji. Pouze v letech 2020 až 2021, tedy v době, kdy bylo omezené cestování a poskytování ubytovacích služeb, byl podíl domácích hostů podstatně vyšší, 77,8 % v roce 2020 a 80,0 % v roce 2021. **Zahraniční návštěvníci** tvořili v roce 2023 téměř třetinu z celkového počtu hostů v regionu. Ze zahraniční klientely měli tradičně největší zastoupení turisté z Německa (149,4 tis. osob). Další skupinou v pořadí byli návštěvníci ze Slovenska (16,7 tis.), z Polska (13,2 tis.), z Rakouska (9,6 tis.) a také z Ukrajiny (8,5 tis.). Nejvýrazněji se meziroční změna projevila v návštěvnosti turistů především z asijského kontinentu, kdy do Plzeňského kraje zavítalo podstatně více hostů z Tchaj-wanu, Číny, Jižní Koreje, Japonska a Thajska. Zdaleka ale počty turistů z některých těchto zemí nedosahují hodnot návštěvnosti z roku 2019. Kromě asijských zemí stojí za zmínku i hosté z Estonska, Spojených arabských emirátů nebo Nového Zélandu, kde byl meziroční nárůst počtu hostů více než dvojnásobný. Ve srovnání s rokem 2022 přicestovalo v roce 2023 méně hostů z Malty, Kazachstánu, Lichtenštejnska, Jihoafrické republiky, Argentiny, Izraele a Ruska. V roce 2023 se na návštěvnosti německých turistů v České republice podílel Plzeňský kraj 6,5 %. Vyšší návštěvnost německých turistů než v Plzeňském kraji byla zaznamenána v Praze (45,1 %) a Karlovarském kraji (19,9 %).

Graf 3.22 Hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních podle čtvrtletí v Plzeňském kraji

Zdroj: ČSÚ

Regionální cestovní ruch v roce 2022 vykázal 2,0 % HPH a zaměstnal přes 10 tisíc osob.

V roce 2022 představoval **cestovní ruch** v Plzeňském kraji 2,0 % **hrubé přidané hodnoty** (5,9 miliard korun) a **zaměstnával** 10,1 tisíc osob. Meziročně se zde jednalo o navýšení 0,5 procentního bodu hrubé přidané hodnoty a nárůstu počtu pracovníků v turismu o 390 osob. Po koronavirové pandemii dochází k oživení cestovního ruchu ve všech krajích republiky, nejvíce je to zřetelné v Praze. Praha se mezi regiony v roce 2022 podílela v cestovním ruchu 34,6 % na celkové hrubé přidané hodnotě a 25,0 % na celkové zaměstnanosti. V porovnání s ostatními regiony je Plzeňský kraj na sedmém místě s podílem 4,4 % na celkové hrubé přidané hodnotě a desátém místě se 4,5 % na celkové zaměstnanosti v cestovním ruchu v České republice. V Plzeňském kraji pracovalo v odvětví cestovního ruchu 10 127 osob, což představovalo podíl 3,4 % na celkové zaměstnanosti v regionu.

Město Plzeň představuje významné centrum kongresové turistiky.

Jedním ze zajímavých a stále se rozvíjejících součástí cestovního ruchu je **kongresová turistika**. V roce 2023 se konalo v ČR více než 12 tisíc konferencí/kongresů, kterých se účastnilo na 1,2 mil. hostů. V porovnání s rokem 2022 byl počet kongresů či konferencí i počet účastníků v ČR přibližně o pětinu vyšší. Během roku 2023 bylo v Plzeňském kraji realizováno 504 konferencí a kongresů s 62,8 tis. účastníky. Po skončení koronavirové pandemie se kongresová turistika zlepšila. V roce 2023 se uskutečnilo téměř čtyřnásobně více konferencí a účastníků bylo více než pětinasobek počtu účastníků oproti roku 2020. Plzeňský kraj se podílel na počtu konferencí/kongresů v ČR 4,2 %. Město Plzeň patří k významným centrům kongresové turistiky a díky své poloze, okolí a dopravní dostupnosti má turistům co nabídnout. Město disponuje nejen vhodnými konferenčními sály (hotely, univerzitními prostory apod.), ale i bohatými kulturními a sportovními aktivitami.

Výsledky VŠCR informují o cestování rezidentů v jejich volném čase.

Výsledky **Výběrového šetření cestovního ruchu**²⁵ (VŠCR) poskytují údaje o cestách občanů České republiky ve věku 15 let a více v jejich volném čase. Plzeňský region si vybrali rezidenti v roce 2023 pro svou cílovou destinaci k delší cestě, jichž bylo registrováno 490 tis., hosté zde strávili v průměru 8,3 noci. Kratší cesty rezidentů pak v průměru trvaly 2,0 noci, přičemž na území našeho kraje jich bylo uskutečněno 653 tis. V porovnání s rokem 2021, který byl ještě ovlivněn koronavirovou pandemií a cestování českých občanů bylo na území České republiky velmi aktivní, bylo v Plzeňském kraji v roce 2023 uskutečněno méně kratších (o 28,4 %) i delších (o 13,4 %) cest. Nejčastějším cílem delších tuzemských cest je Středočeský kraj následován Jihočeským a Libereckým regionem. Pro kratší domácí cesty volí čeští občané nejvíce také Středočeský kraj, dále pak kraj Jihomoravský a Jihočeský.

Plzeňský kraj zahrnuje turistické oblasti Plzeňsko, Český les a Šumavu.

Významným fenoménem v oblasti cestovního ruchu jsou **turistické oblasti**. Plzeňský kraj zahrnuje turistickou oblast Plzeňsko, Český les a část území Národního parku Šumava.

Cestovní ruch má v kraji dlouhodobou tradici.

Cestovní ruch v Plzeňském kraji má dlouhodobou tradici. Pro svoji atraktivitu je region vyhledávanou destinací nejen pro turisty a návštěvníky toužící po poznání, ale i pro turisty-sportovce. **Rozvoj cestovního ruchu** je determinován přírodními podmínkami kraje, úrovní životního prostředí a v neposlední řadě i množstvím kulturních a historických památek. Důležitým atributem rozvoje cestovního ruchu je i významná strategická poloha Plzeňského kraje spojující východ se západem.

²⁵ Výběrové šetření cestovního ruchu (VŠCR) se provádí každý měsíc v náhodně vybraném vzorku domácností. Všechny osoby ve věku 15 let a více vybraných domácností jsou dotazovány na své cesty (služební a soukromé) mimo obvyklé prostředí (bydliště, internát apod.), přičemž není podstatné, kde respondenti nocovali. Ve výsledcích jsou pak cesty rozlišovány na tuzemské a zahraniční. Soukromé cesty jsou rozděleny podle délky trvání na delší – se čtyřmi a více noclehy – a kratší – s jedním až třemi noclehy (včetně víkendových pobytů). Výsledky šetření jsou přepočteny na populaci České republiky ve věku 15 let a více.